.

Rêxistinên kurd ên başûrê kurdistanê û tengezeriya parlamenê a başûrê kurdistanê

Abdusamet Yîgît

weşanên

.

Rêxistinên kurd ên başûrê kurdistanê û
tengezeriya parlamenê a başûrê kurdistanê
@Abdusamet yigit
Weşanên civakî
2026-Almanya-Berlin
Grafik: zendi şîyar

.

ISBN 968-4-940996-34-4

Pêşgotin:

Krîza Başurê Kurdistanê krîzeke piralî ye ku ji hevgirtina nakokiyên ramyari yên kûr di navbera her du partiyên sereke yên desthilatdariyê de, PDK û YNK, nakokiyên berdewam ên bûdce û petrolê bi Bexdayê re û metirsiyên ewlekariya derve yên navçeyê pêk dihê. Ji sala 2026-an ve, herêm di dîroka xwe de yek ji şikestinên ramyariî yên herî krîtîk dijî. Mijarên sereke yên krîzê dikarê bi wê rengê wê werênê ser ziman. Krîza ramyarî ya Navxweyî û Metirsiya "Rêveberiya Dualî" ku wê di qada netewî û navnetewî de jî wê were niqaşkirin wê li ser temenekê qatkirina civake kurd û kurdistanê de wê ev rêxistinên kurd wê bi teşwîka aliyên fektorên derve wê, pêşdixin û didina domandin.

Astengiya ramyarî ya li herêmê, weke ku ji aliyê çavkaniyên navneteweyî jî yên wekî bi metirsiya vegerandina bo avakirina "rêveberiya dualî" ya salên 1990'î, du rêveberiyên cihê yên ku li Hewlêr û Silêmaniyê ne.

Neavakirina hikûmetê a herêma kurdistanê wê bi wê yekê wê hê bidomê. Tevî ku zêdetirî 2 sal bi ser hilbijartinên parlamentoya Kurdistanê yên di 20ê Cotmeha 2024an re derbas bûne, lê Partiya Demokrata Kurdistanê (PDK) û Yekîtiya Niştimaniya Kurdistanê (YNK) derbarê pêkhanîna hikûmeta nû de li hev nekirine. Bi ser wê de jî wê, boykotkirina parlamentoyê û vekişîna ji hikûmetê a yekiti (YNK) bûya. Û ev bûya temenê pirsgirêkên din jî ku wê di rengekê de wê weke ku wê bi wê re wê rûbidin. Civîna Parlamentoya Herêma Kurdistanê ku piştî 2 salan di 04.11.2026ê de li Hewlêrê civiya, ji aliyê YNK û Tevgera Nifşê Nû ve hat boykotkirin. Piştî ku Vala Ferîd di rûniştina parlamentoyê de wek serokê parlamentoyê hat hilbijartin, Serokê YNKê Bafel Talebanî ev bûyer wek “hilweşîna siyasî” bi nav kir û YNK jî ragihand ku ew ji hikûmetê vedikişin.

Weki din jî wê bangên danûstandinê jî wê bibin. Tevî banga Serokê PDK'ê Mesûd Barzanî ya ji bo danûstandinê/diyalogê û hişyariyên DYA'yê yên ji bo yekîtiyê jî, nakokiyên di navbera her du partiyan de li ser parvekirina desthilatdariyê, dabeşkirina dahatê û yekgirtina hêzên Pêşmerge nehatin çareserkirin.

Di demek berê de wê ragihandina yekitiya hêzên peşmerga wê bibê û wê bi wê re wê, were diyarkirin ku wê gelek pirsgirêk wê di rengekê de

wê, werina çareserkirin û bahsa avakirina hukumeta nû wê were kirin. Di wê temenê de wê ev jî wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê weke karibê wê werênê ser ziman ku wê, ev rewş wê weke rewşek ku wê ji her çar beşên kurdistanî wê civake kurd wê herî nekin. Lê tevi wê jî wê yek ji wan hêzan jî wê gûh nedê civake kurd û wê li wê ne hişênin. Ew di wê temenê de wê di rengekê de wê li berjewendiyên xwe dihizirin. Wê çawa û wê çi bi dest bixin wê li wê bihizirin. Di wê temenê de wê, ser xwestekên partiyekê wê herdu ali jî wê di wê hişmendiyê û zihniyetê de bin ku wê karibin rêveberiya başûrê kurdistanê ew bixwe wê hilweşênin. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê, bi wê yekê wê, tev bigerihin. Wekî din jî ew nexwezin ku ew xwe bidina alikî ku bi hilbijartinê û hwd kurd rêveberiyna xwe yên nû jî hilbijêrên. Wê derfetê jî nadina gelê kurd.

Bêgûman wê di wê krizê de wê, derfeta aliyekê baş û aliyekê xirab dîtinê wê zêde nebê. Di wê temenê de wê herdu ali jî wê weke hev wê, di hundûrê 35 salê dawî de wê, rêveberiya wê bikin û wê di wê temenê de wê bi serê xwe wê, tevgerihin. Wê hertimî wê, pirsgirêkên bi wê rengê wê biafirênin.

Di wê temenê de wê biqasî ku wê helwesta xwe û otoriteya xwe ferzkirina PDK wê, ne rast bê wê bi heman rengê vekişîna YNKê jî wê ne rast bê û wê di wê temenê de wê, di şêwayekê de wê, bi wê yekê wê, bi aqilekê xirab wê tev bigerihin. Di wê temenê de wê ji xwe di rewşek bi wê rengê de wê aligiriya aliyekê kirin bi serê xwe wê, weke bûna aliyê domandina krizê bixwe jî bê. Di wê temenê de wê di serî de wê weke aliyekê wê yê giring wê di şêwayekê de wê weke karibê wê di şêwayekê de wê werênê ser ziman bê. Di wê çerçoveyê de wê, dikarê wê werênê ser ziman ku wê, rewşa başûrê kurdistanê wê, xirabûna wê û heya roja me nebûna sistemek civakî ser ya partiyan û rêveberî û an desthilatiyên wan re jî wê karibê wê di rengekê de wê bi wê re wê, fahmbikê û wê werênê ser ziman bê. Pêvajoya 35 salê dawî de wê, rêveberiya başûrê kurdistanê wê weke rêveberiya partiyan wê were domandin û wê di wê temenê de wê, ser wê re wê ti saziyên civakî ên weke yên netewî wê herdû ali jî wê derfet û destûrê wê nedina wê ku ew ava bikin û wê di rengekê de wê, di çerçoveya wê, bijin. Di wê çerçoveyê de wê, hemû tişt wê bi partiyekê û rêveberiyekê ve wê weke girêdayi bê. Di wê çerçoveyê de wê, bo wê yekê wê ne hiştina li darxistina kongira netewî bixwe jî ku mirov wê li wê bihizirê wê aliyekê wê yê bi wê aliyê ve wê girêdayi wê hebê. Ber ku ew nexwezin rêxistinek netewî ku ew tabîî wê bin ava bikin. Di wê temenê de wê, parlamen wê hebê ku ew wê weke ser wan re wê bi

intibayekê wê hebê wê, ew intiba bi serê xwe wê têrê bikê ku ew parlamenê bêerk û an îşlev bikin. An nevekin û an jî ku ew vekin wê bikina temenê pirsgirêkên hemberê hev.

Ji wê aliyê ve wê, pirsgirêkek mazin wê, di rengekê de wê, di aslê xwe de wê, civake kurd wê bi wê rewşa bêsistemi wê ew bijin. Di wê temenê de wê, di hundurê 35 salên dawî de wê sistemek civakî wê ava nekin. Yên ku ew vekirina wê weke saziyên rêxistinên xwe ên vekirina wê kar bikin. Di wê temenê de wê di şêwayekê de wê werênê ser ziman. Aliyekê wê pirsgirêkê wê bi nebûna sisteme civakî a netewî bê. Di wê temenê de wê, bi wê yekê wê, ber ku wê ew nebê wê, her yekê wê bixwezê ku ew hêza xwe li şûna wê mazintir bikê. Wê şerê xwe bi hêzkirinê wê li hemberê hev wê di rengekê de wê weke ku wê bidin.

Di rengekê de wê , ne hêlin ku wê sistemek civakî a netewî pêşkeve û rûnihê. Wê vaji wê, di wê temenê de wê tevbigerihin. Di wê temenê de wê, li ser wê yekê wê li şûna pêşxistina saziyek netewî wê çawa wê hemû hêzê wê di destê xwe de wê bigirin û an wê parve bikin û wê ku ew karibin persele mazin di destê xwe de bigirin wê şerê wê bi hev re wê bidin.

Wekî din wê nebûna sazûmanek rêveberi a demokratikî jî wê bi wê ve wê girêdayi wê karibê wê li wê bihizirê bê. Çendî ku wê di navê wan de wê gotina ´demokrasiyê´ wê derbas bibê jî wê, ew temenê wê nebê. Wê, di rengekê de wê bo pêşxistina sazûmanek demokratik wê pêşî wê temenê wê bi saziyên netewî ên giştî re were çêkirin. Di wê çerçoveyê de wê ev wê, di rengekê de wê nebê. Ne demokrasi û ne jî nîştemanî wê, weke xwediyê giringiyek bê bo wan.

Sîstema Parlamentoyê di piratikê de wê li wê hebê. Desteya bilind a yasayî ya herêmê parlamentoya Kurdistanê ye ku ji aliyê gel ve dihê hilbijartin. Ji bilî Kurdan, di meclîsê de ji bo kêmîneyên Tirkmen, Asûrî, Keldanî û Ermenî jî kotayên taybet hene. Desthilata cîbicîkar di navbera Serokatiya Herêmê û Encûmena Wezîran (Hikûmet) de dihê parvekirin. Serokwezîr ji aliyê parlamentoyê ve dihê hilbijartin û kabîneyê pêk tîne û karûbarên îdarî yên rojane birêve dibe. Li gorî statûya ku piştî sala 2003'an hatiye avakirin û bi destûra bingehîn a 2005'an a Iraqê, Hikûmeta Herêma Kurdistanê xwediyê rêveberiya xwe ya fedretiv a. Li ser karûbarên xwe yên navxweyî, budce, polîtîkayên perwerdehiyê û qanûnên herêmî xwedî hêzek berfireh e. Lêbelê, mijarên wekî ramyariya derve, pere û berevaniya neteweyî bi hikûmeta navendî ya Bexdayê re têne parve kirin an jî di bin desthilatdariya navendî de ne.

Ramyariya herêmê di dîrokê de li dora du partiyên sereke hatiye avakirin. Partiya Demokrata Kurdistanê (PDK) ku navenda wê li Hewlêr û Duhokê ye û Yekîtiya Nîştimaniya Kurdistanê (YNK) ku navenda wê li Silêmanî û Helebce ye, hem weke şirîkên hikûmetê û hem jî weke hevrikên ramyari na, diyarkerên sereke yên sîstema sistem başûrê kurdistanê ne. ..

Abdusamet Yigit

.

Destpêk; bi kurtasi pênasekirina çerçoveya mijarê:
Rêxistinên kurd û tengezeriya parlamenê a başûrê kurdistanê

Di wê dema dîrokî de ku em di bûhûrin wê weke pêvajoyek dîrokî bê wê, pozisyona kurdan wê di rengekê de wê, weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku wê pêwîst bê ku wê ser wê bisekinê bê. Bi teybetî, piştî 7´ê êlûnê ku wê, PDK wê banga civina parlamene kurdistanê wê bikê û wê piştî wê bi 52 parlamanen ku wê li gori rêjeya zêde ku wê bi wê parlamen wê were vekirin ku wê, civand û pê de wê, parlamane xwe başûrê kurdistanê wê da komkirin. Lê pêvajo wê bi rengekê wê, di şêwayekê de wê, weke aliyekê wê yê din ku wê, pirsgirêkek û bîrîneke kurdan hê ji destpêka avabûna rêveberiya başûrê kurdistanê ve wê, weke du navendan wê weke hewler û silêmanî beşkirina wê jî wê weke aliyekê wê yê şaş ku wê heya roja me wê, di rengekê de wê were hanin bê. Ji xwe wê ya ku wê hinekê jî wê weke encama wê dihê jiyin jî bê. Di wê temenê de wê jî dikarê wê di rengekê de wê werênê ser ziman ku wê rêxistinên kurdan wê, di wê temenê de wê weke bi awa û rengekê din ê giring jî wê xwe di şêwayekê de wê bidina diyarkirin.

Di rengekê de wê, rewşa partizaniyê ku wê li kurdistanê wê her demê wê, weke ser nirxên netewî ve wê were girtin û wê, netewîya kurdistanî di her demê de wê li wê were korbanikirin wê, encamên wê her demê wê bi giranî wê kurdistanî wê bikişênin.

Di wê dema dîrokî ku wê li bakûrê kurdistanê di pêşengiya birêz Ocalan de pêvajoya ´çaresserîyê´ hatiya dayin destpêkirin jî wê, di aslê xwe de wê, ji her demê zêdetirî wê pêwîstîya yekitiyek kurdistanî wê pêwîstî wê hebê. Di wê temenê de wê, direngekê de wê dema ku em ji wê aliyê ve wê di rengekê de wê li mijarê wê binerin wê weke dişêwayekê de wê di nerinek netewî de jî wê di şêwayekê de wê li w binerê wê nerinek bi xwezayî wê di serê mirov de wê bide çêkirin. Pirsgirêka kurdistanê wê, piştî konfereanse Lozanê û pê de ku wê kurdistan di wê de wê li çar beşan wê were beşkirin û pê de wê hertimî wê dewletên herêmê wê şerê wê bi kurdan de wê bikê. Di wê temenê de wê ev wê weke aliyekê wê yê giring wê xwe di şêwayekê de wê bide diyarkirin.

Piştî salên 1990 û pê de wê di pêşengiya amarika de wê dema ku wê mudahaleya iraqê bû de wê rêxistinên başûrê kurdistanê ku wê bibin wê,

weke PDK û yekiti wê werina ba hev û wê di rengekê de wê bi wan re wê rêveberiya başûrê kurdistanê wê were avakirin. Di her demê de wê di hundurê wê 35 salên dawî de ku wê rêveberiya kurdistanê wê ava bê de wê gelek derfet wê bikevina destê wê de ku ew li leyha çaresserîya pirsgirêka kurd de wê bikarbênê. Lê wê ew ji bêwisyoniya xwe û an bêwisyoniya rêxistinên kurd ên bûna desthilat wê, ew wê nikaribê wê were bikarhanin. Di wê temenê de wê li şûna ku wê ew wê bibina hêzek çareserîyê wê, ji aliyekê din ve jî ew wê ji kurdan re wê weke bi rengekê din ê pirsgirêkê wê xwe di rengekê de wê bidina diyarkirin.

Di wê temenê de wê ev wê weke aliyekê din ê pirsgirêkê wê xwe di şêwayekê de wê di roja me de wê bi wê re weke ku wê bide diyar kirin. Pirsgirêka kurd wê, di wê temenê de wê bi wê yekê wê di kijan astê de wê bo başûrê kurdistanê wê were çareserkirin wê ser rêxistinên kurd ên weke PDK û yekiti re wê di heman astê de wê bo kurdan wê hem li başûrê kurdistanê û hem li beşên din ên kurdistanê wê weke bê kirin rengekê din ê pirsgirêkê. Di wê temenê de wê, di şêwayekê de wê, ev rengê wê yê pirsgirêkê wê, ji demên pirsgirêka başûrê kurdistanê ên dema Saddam zêdetirî wê, bi rengekê xirabtir wê başûrê kurdistanê wê di rewşa wê ya ramyari de wê weke bikê navenda pirsgirêkên ku wê rêxistinên kurd wê di nava xwe de wê li hhemberê bê û an li hemberê civake kurd bixwe bê ku wê biafirênin wê bi wê re wê derkevina li pêş. Di wê temenê de wê, nirxên netewî ji wê zêdetirî wê yên aşîrî û malbatî wê bi PDK û yekiti re wê zêdetirî wê derkevina li pêş. Di wê temenê de wê di şêwayekê de wê, li ser wê temenê wê weke di dîmenekê ne denezendi de wê li hemberî nirxên netewî ên civake kurd a başûrê kurdistanê jî wê di pozisyonek xwezayî a dijber de wê bisekin in. Di wê temenê de wê ev rewş jî wê di rengekê de wê, bo tirkiya û iranê jî wê hertimî wê weke temenê şerê wê yê demdirêj ê li hemberê kurdan wê wer bikarhanin û ev di rengekê de wê, weke aliyekê şerê li hemberê civake kurd ê bi xwezayî wê bi hebûna xwe re wê wê biafirênin.

Di wê temenê de wê, bi nakokiyên nava rêxistinan bê û an di rengekê de wê, di nava civakê de wê bi wê re wê, di şêwayekê de wê bi wê re wê biafirê. Li başûrê kurdistanê ku wê, 35´ dîroka wê ya rêveberi û desthilatiyê de wê hê ne xwediyê temenekê sazûmanek civakî a hevbeş bê û saziyên wê yên civakî, ramyari û an dewletî ku ew ne rûniştî bin û hêzên wê yên ramyari û leşkerî û hwd ew hê parçeyi bin wê di wê temenê de wê weke pêwîst bê ku wê bi wê re wê şîrove bikê.

Di wê temenê de wê, di rengekê de wê karibê wê rewşê wê tenê wê bi rewşek bêwisyoniyê re wê di rengekê de wê karibê wê werênê ser ziman bê? Di zane min de wê ji wê zêdetirî wê di wê de wê hebê ku ev di dîmenekê din de jî wê, piştî ku wê, ev rewşên piştî di sale 2026an de wê bi vekirina parlamene kurdistanê a pêşengiya PDK de bûna wê û xwe ji wê ´vekişîna yekiti´ wê di rengekê de wê weke encama wê di rengekê de wê hebê. Divê ku wê dîmenê wê di rengekê de wê baş wê fahmbikê. Di şêwayekê de wê derketina li pêş partizanî û nirxên malbatî li pêşîya yên civakî û di wê temenê de wê hewldanên di temenê malbatên xwe xortkirinê de wê, rewşên weke bi armanca ´dawî lê hanina federssyona rêveberiya başûrê kurdistanê bi destê van rêxistinên kurd ên desthilat jî wê, bi wê ve wê girêdayi wê karibê wê fahmbikê bê. Di wê temenê de wê, rêveberiya ku wê, navenda wê di demên saddam de wê, fermana wan diide wê piştî wê bi gûharê. Lê rêveberiyên piştî wê demê hemû demên piştî mudahaleya li iraqê ji rêveberiyên dema malikî û heya ya el-zeydi û hwd wê di mantiqê ne dûrî ya saddam de wê werina avakirin. Di wê temenê de wê ew jî wê çawa wê, di rengekê de wê li ser wê temenê wê di rengekê de wê, rewşa başûrê kurdistanê wê, tengev bikin wê ser wê re wê nêzî mijarê bibin. Di wê temenê de wê ev jî wê weke aliyekê wê yê din bê ku wê li ser wê bisekinê bê û emê li jêr wê hinekê ser wê bisekin in.

Morfolojiya ramyari a başûrê kurdistanê ku wê piştî salên 1990î û pê de wê bi hewldana tirkiya û iranê û hwd wê çawa wê, li ser temenê iraqitiyê, û an ya beşên din ên kurdistanê wê di temenê wê perçetitiya wê de wê were kirin wê ser wê re wwê di rengekê de wê weke ku wê xwe bide diyarkirin. Di wê temenê de wê, bikarhanina ramyariya beşekê li hemberê ya din wê ser nirxên ku wê rêxistinên wê bi rê rêxistinbûna wê were bikarhanin. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê, di nava civakê de wê li ser wê re qatkirinên cûr bê cûr wê werina pêşxistin. Di wê temenê de wê weke civake hewlêrê wê PDK´yî bê û an ya Silêmanî wê Yekitiyî û an bi rêxistinên weke ya ´rêxistina nifşa nû´ û hwd bê. Lê ev rêxistin bixwe jî wê di rengekê de wê ber ku wê ne xwediyê wisyonek netewî bo civake xwe bin wê hertim wê ser wê re wê, li hemberê wê werina bikarhanin û an jî wê di rengekê de wê, di pozisyonek li hemberê hev de wê bisekin in.

Pirsgirêka dawî a ramyariya başûrê kurdistanê ku wê bi xwe vekişandina Yekiti ji hukumeta kurdistanê wê, ramyariya dema mediya a bi ramyariya harpagos re wê di rengekê de wê werênê ber bîra min û wê di wê temenê de wê intibayê wê bi reheti wê dimejiyê mirov de wê weke

bide çêkirin ku wê weke iran di rengekê bi wê rengê de wê pêşxistina wê de wê weke bi têgihek bi wê rengê re wê di wê de wê weke weyn bileyizê. Tirkiya ku ew weke aligirekê dijber û dijwar ê pirsgirêka kurd bê wê di wê de wê ji her demê wê zêdetirî wê alikar bê.

BI teybetî jî wê di wê dema ku wê pêvajoya çareseriyê wê daya destpêkirin de wê ku wê, ti gavên ber bi çav bo çareserkiirnê wê tevî wê ser pêvajoyê re wê salek zêdetirî jî wê derbas bibê wê nexwezê wê bi çêkirina temenê pirsgirêkên bi wî rengê re wê, weke çawa bi wê temenê li leyha xwe wê bikarbênê wê ser wê re wê li mijarê binerê û wê nêzîkatiyek ramyari wê bide nişandin.

Di wê temenê de wê dikarê wê di rengekê de wê werênê ser ziman ku wê, morfolojiya rêxistinên kurd wê di rengekê de wê ji xwe wê di destpêkê de wê, bi pozisyona wan re wê di şaşîyek dîrokî de bin. Di rengekê de wê, di şêwayekê de wê, rêxistinên kurdan bin û an keseyetên xwe weke pêşeng ên civak wê di rengek de wê, di pozisyonek ji wê ne dûr de bûna wan jî wê karibê wê weke di çerçoveyek ramyari a gişti de wê karibê wê fahmbikê û wê di wê temenê de wê werênê ser ziman bê.

Ji wê aliyê ve wê, di şêwayekê de wê, di nava pêvajoyek şerê li hemberê civake kurd de dihê meşandin de û di wê dema ku wê, bi tememî wê weke di warê statûqûya herêmê ve wê werina dorpêçkirin û gûharinên ku wê di ramyariya herêmê de wê bi ramyariya hegomenikî dihê kirin û zêdetirî wê navendîtîya dewletên serdest dihê pêşxistin de ew wê weke lingekê nagativ ê bi wê re wê li hemberê civake kurd wê bileyizin.

Di wê temenê de wê di rengekê de wê ramyari û pozisyona wan wê di rengekê de wê, ne di temenekê demokratik û netewî a kurdistanî de bê. Wê di temenê malbatî, partiyî û her wusa li gori ramyariya dewletên serdest bê. Di wê temenê de wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê weke karibê wê di wê temenê de wê werênê ser ziman ku wê, dirêjbûna pirsgirêka kurd wê ew jî wê bi pozisyona xwe wê weke lingekê wê yê nagativ wê, biafirênin.

Di wê dema ku wê bahsa ´yekitiya netewî´ wê were kirin de ku wê zêdeyi wê di wê warê de wê gav wê werina avêtin de wê vaji wê avêtina gavan wê bi wê yekê re wê karibê wê di şêwayekê de wê bi wê re wê werênê ser ziman bê.

Di wê temenê de wê, diaslê xwe de wê, di wê rengê de wê di wê demê de wê li ser ramyariya PDK û yekitiyê re wê dikarê wê bêjê ku wê di roja me de wê ew weke dîmenekê mazin ê şerê li hemberê civake kurd wê bi

wê ramyariya xwe wê biafirênin ku ew çendî wê weke rêxistinên kurd wê xwe bi nav bikin û wê bahsa nirxên kurdistanî bikin û wê çendî wê weke bi kurdi jî wê biaxifin.

Di wê temenê de wê di rengekê de wê ev wê weke aliyekê wê yê din jî wê ev rewşa poirsgirêkên navxweyî wê di şêwayekê de wê, ne tene wê weke bêcîdîyet kirina wan re wê bi sînor wê bimênê. Ji wê aliyê ve wê weke di temenê weke mihatabetêkê kurdi de ku ew xwe ji wê pozisyonê derxin wê di wê temenê de wê, di ramyariyekê de wê tev bigerihin. Wê dema ku wê yekiti wê, ramyariya başûrê kurdistanê wê redbikê û wê li baxdayê wê li çareseriya xwe bigerihê û wê xwe bi wê ve wê girêbide wê weke ramyariya yê ku ew dikeve avê ku ew xwe li mar bipêçê bê. Ji wê û pê de wê ne tiştekê din bê.

Li vir ez dema ku bahsa aliyekê dikim ez nexwezim wê bêjim ku wê aliyê din wê ji wê baştir bê û an wê ser wê re bê. Bıqasî wê, hewldanên weke yên PDK a bi hewldana ferzkirina otoriteya xwe ya parti û ramyari li ser yê din wê ew çêndî jî wê rewşa xwe vekişîna yekitiyê wê weke rewşek xirab û dijber bê. Di wê temenê de wê, yek ji ya din wê ne baş bê. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê ji xwe wê gotinên Bafil talabani ên weke ´ew hukumetê li hewlêrê ava bikin emê li silemanê çi hebê emê weke wê ji xwe re wê ava bikin´ wê tenê wê ramyariyek partiyi û malbatî bê. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê, di ramyariyê de wê weke iflasa zihniyetê bê. Gotina cahiliyê jî wê di wê de wê kêm bimênê.

Di wê temenê de wê, weke aliyekê wê yê din jî wê dikarê wê di rengekê de wê werênê ser ziman ku wê, rewşa ramyariya kurd a qat wê di wê temenê de ku ev 35´salên dawî de wê, ew ji hoê ranekirin û wê bi wê re wê di rengekê de wê tevbigerihin û wê di wê çerçoveyê de wê heya roja me wê rewşa xwe wê bênin wê weke aliyekê wê yê din ê ku mirov wê karibê wê di rengekê de wê werênê ser ziman bê.

Aliyekê din jî wê rewşên dawî wê di wê temenê de wê bi kriza başûrê kurdistanê a parlamenê û vekirina wê re wê, were diyarkirin ku ew ne xwediyê wisyonek netewî a kurdistanî bin. Di hişmendiya wan de wê kurdistan wê ne bê û wê pêvajoyên demên bûhûrî û ya demên ku ew di wê de dijin wê nikaribin bi nerinek ramyari a dûrûst û bi cidiyetek baş wê karibin wê bixwênin bin. Ew wê ji wê dûr bin. Di wê temenê de wê, ev helwest wê çendî wê weke wan ji cidiyetê wê dûr bikê ew wê jî di rastiyê de wê weke baş nabînin. Bi wê yekê wê nekarina xwendinek baş a ramyari ku ew bikin. Ew wê bi wê yekê re wê di rengekê de wê bidina diyarkirin. Wê dema ku wê, xwendinek dûrûst û baş a ramyari di wê

rengê de wê nebê wê demê wê li şûna ku wê, li ser pêşaroja civake xwe wê di nava wê de wê li çareseriyê wê were lêgerin wê yan li baxda û yan jî wê li anqara û an jî li tahranê wê li çarseriyê wê bigerihin. Ev wê, ne tenê wê weke kêmesiyek ramyari bê. Wê weke têkçûnek zêhni a ramyari jî bê. Di wê temenê de wê di rengekê de wê bi wê re wê weke karibê wê di şêwayekê de wê bi wê re wê karibê wê, werênê ser ziman.

Ev jî wê weke aliyekê wê yê din jî bê ku wê, di şêwayekê de wê piştî mirina celal talabani wê ji xwe wê yekiti jî wê weke ku wê bi wî re wê bimirê. Yên ku wê piştî wî werina dewsa wî û ramyariya Yekiti wê bikin wê ne di wê sîyanê de bin ku ew karibin ser nirxên wê partiyê re wê, xwe bijin jî bin. Wê ji wê feresatê jî wê dûr bin. Wê di rengekê de wê, çendî ku ew wê zaroyî celal talabani bixwe jî bin wê yên ku wê weke vaji wî bi rabirdûyekê wê rabin wê di serî de wê ew bin.

Calala talabani heya ku ew li jiyanê bû wî dikarî wê baş di rengekê de wê, di temenê hevgirtî de wê, bide girtin. Ramyariya wî ya ku wê, bi salên 1990 û pê de wê bi mesud berzani re wê bikê wê di rengekê de wê çendî wê kêmesîyê wê hebin jî wê di rengekê de wê li ser temenekê netewîtiya kurdistanî wê bimeşê. Lê yên ku wê piştî wî werin wê yekser wê, ew wê, temenê wê bi tememî wê ji holê ra bikin.

Pêvajoyên piştî wê demê wê di rengekê de wê di şêwayekê de wê, karibê wê werênê ser ziman ku wê başûrê kurdistanê ku em li ser kiriza yekiti û PDK ku em telukeya tûnakirina statûya rêveberiya başûrê kurdistanê ji holê rakirina diaxifin wê ev ali wê pêwîsta ku ew bi tememî wê werina lêpirsin.

Di wê temenê de wê jî dikarê wê werênê ser ziman ku wê, di destpêkê de wê, di aslê xwe de wê pêvajoya rêveberiya başûrê kurdistanê û giringiya wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê giring bê ku wê karibê wê li wê binerê bê. Di wê temenê de wê bi wê ramyariya xwe ya ku ew wê heya roja me hani wê ne tenê wê ramyariya xwe wê ji herêmên din ên başûrê kurdistanê jî wê tenê wê di hewlêrê û silêmanî de wê bi tefisênê. Wê ji wê zêdetirî jî wê weke bi serîlêdanên yekiti ên li dadgeha iraqê li ser kerkukê û rewşên din ên weke yên rêveberiya başûrê kurdistanê wê, bi tememî wê ji xwe wê, ji holê ra bikê. Berê ku wê 110 wekilên wê di parlamane wê de wê rûnihin wê ser serîlêdana yekiti wê ew were gihandin li sînorê 101ê. Ev bi serê xwe wê weke aliyên wê ramyariya xirab wê karibê wê di rengekê de wê şîrove bikê û wê di wê temenê de wê werênê ser ziman bê.

.

Wateya başûrê kurdistanê bo hersê beşên din ên kurdistanê ..

Ku mirov ji kijan aliyê ve wê li wê binerê wê başûrê kurdistanê wê bo giştîîya kurdistanê wê giringiya wê piştî salên 1990 û pê de wê zêdetirî wê derkeve li pêş bê. Tirkiya wê ti carî wê herê nekê. Wê her timî wê bi gotina "bakûrê iraqê´ wê bi nav bikê. Wê nexwezêê gotinên weke rêveberiya kurd û an başûrê kurdistanê bikarbênê. Ew wê weke şêwayekê wê yê şerkirinê ê di ramyariya wê de wê bi têgîna inkara kurd ku wê li hemberê wê bixwe dikê jî bê.

Piştî wê heman tiştê wê bo iranê jî wê karibê wê bibêjê. Di rengekê de wê iran wê hertimî wê çawa wê, kurdên bi sînor bikê wê li wê binerê. Ramyariya iranê wê piştî rûxandina komare kurd a mihabadê û pê de wê bi tememî wê ser temenê dijberiya hebûna kurd bê. Wê di wê temenê de wê, çendî wê li iranê wê ´parezgeha kurdistanê´ wê hebê jî wê hundurê wê were valakirin û wê di wê temenê de wê temenê wê weke gotinekê wê bihêlê. Di rengekê din de jî wê bi gotinên humeynî ên di sale 1988an de ku wê weke di temenê ´fetwaya serê kurdan´ de ku wê di nava kurdan de wê were diyarkirin de wê hertimî wê komare molleyan wê nêzî kurdan bibê. Piştî wê qatilkirina qasimlo û serefkendi û hwd bi gelek tekoşên kurd ên din re wê, weke ji hêla iranê ve wê werina kirin.

Di wê temenê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê hebûna rêveberiya başûrê kurdistanê û statiya wê ku wê, çendî wê rêveberiya başûrê kurdistanê wê baş wê fahm nekin û wê nikarin bi ramyariya baş wê bixwênin jî wê îran û tirkiya wê ji wan baştir wê bixwênê û wê di wê temenê de wê li hemberê wê, bi wê hişmendiyê wê bisekinê. Başûrê kurdistanê wê bandûra wê û rêveberiya wê weke ´rêveberiyek kurdistanî´ û an weke beşek kurdistanî a di destê kurdistanîyan de rêve dibin wê bandûra wê ser bakûr, rojava û rojhilat wê çawa wê were kêmtirkirin wê ser wê re wê nêzî wê bibin û wê bi wê yekê destê wan wê hertimî di afirandina pirsgirêkên wê yên navxweyî de wê weke weyna wan wê hebê. Îranê wê hertimî wê bi mantiqê rûxandina komare kurd a mihabadê wê nêz bibê û wê di wê temenê de wê di rengekê de wê bi wê yekê wê herê bi ser wê de. Di wê temenê de wê ev wê weke aliyekê wê yê giring wê xwe di rengekê de wê bi wê re wê weke ku wê bide diyarkirin.

Di wê temenê de wê jî dikarê wê werênê ser ziman ku wê nêzîkatiya iranê wê di wê temenê de bê. Piştî ku wê amarika wê hebûna wê ji wir wê bikişênê wê weke kurd wê xwe bi tenê wê hîs bikin. Piştî wê ev rewşên bi wê rengê wê di rengekê de wê, werina pêşxistin. Di wê

temenê de wê bêgûman wê rewşa yekiti a xwe vekişandina wê de wê dervî ramyariya tirkiya û iranê wê nikaribê wê li wê bihizirê bê.

Di wê temenê de wê, bi wê yekê wê bi destê rêxistinên kurdan ên weke PDK û yekiti wê çawa wê bi aqûbata komare kurd a mihabadê wê bi encam bikin wê jinûha de wê ser wê re wê ser wê re wê nêzî mijarê bibin. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê bi wê yekê wê, di awayekê de wê, ramyariyên kurd û rêxistinên wan wê ji wê xwendina ramyari û sîyane wê pirr zêde wê dûr bin ku ew wê bibînin ku wê tenê wê yekitiya wan a netewî wê karibê wan ji wê rewşê xilas bikê. Tevî wê jî wê ramyariyên di beşek kurdistanê a weke başûrê kurdistanê de ku wê weke bi rêveberiya kurd û di destê kurdan de jî bê wê, ramyariya qatkirinê wê bimşênin. Ev jî wê ne tenê wê cihê şermê bê wê her wusa wê weke ramyariyek encamên wê yên dîrokî wê bo giştîya kurdan wê hebê.

Li vir em dema ku em bahsa ramyariya başûrê kurdistanê, wûcana wê û hebûna wê dikin em li ser giringiya wê ya bo hersê beşên din ên kurdistanê re wê dikin ku wê fahmbikin û ev wê weke pêwîstîyek netewî jî wê xwe di rengekê de wê weke ku wê bi wê re wê weke bide diyarkirin bê.

Di wê çerçoveyê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê, ramyariya bêwisyon wê di wê temenê de wê, di rengekê de wê, bi wê yekê ku ew dihê meşandin wê bi wê yekê wê di wê de wê, ne kurd û ne tenê tiştekê bi navê kurd wê hebê. Wê ji wê zêdetirî wê ya ku wê di wê de wê hebê wê nirxên malbatî û partizanî wê hebin ku ew wê ti têkiliya wan bi nirxên netewî re wê nebê. Di wê temenê de wê bi wê yekê wê, weke ku wê, tom barack wê bo rêxistinên kurd wê bênê ser ziman û wê weke pirsekê wê bikê ku ew jî ji wê rewşa malbatî, qat û aşîrî êdî pêwîsta wastiya bin.

Di wê temenê de wê di rengekê de wê, rewşa kurdan wê di wê temenê de wê, di rengekê de wê, di wê demê de wê pirsgirêka kurd wê di rengekê de wê di pêvajoyek dîrokî de wê derbas bibê. Di wê temenê de kurd wê bi hemû beşêên xwe wê di nava tekoşîna demokratik de bin. Lê di wê temenê de wê serokek ku wê ji wê re wê pêşengiyê wê bikê jî wê nebê. Ber vê yekê ya ku wê rêber Ocalan wê di rengekê de wê di wê demê de wê çendî wê pêvajoya çareserîyê wê bide meşandin jî wê di wê demê de wê hevdîtin wê zêde bi wî re wê nebin. Bo ku ew serokatiyekê ji civakê re nebê. Di wê temenê de ew bahsa çareseriyê di çerçoveya pirsgirêka kurd de wê nebê.

Ev wê weke aliyekêê wê yê din ê giring wê weke karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê weke karibê wê di wê temenê de wê di

şêwayekê de wê bi wê re wê weke karibê wê fahmbikê û wê di wê temenê de wê di rengekê de wê werênê ser ziman bê. Morfolojiya hebûna kurd wê di wê temenê de wê, weke aliyekê wê yê giring wê pirsgirêka herî mazin wê ji nava kurdan bixwe bê. Di wê temenê de wê di wê temenê de wê ramyariya ser partiyan re wê bimşênin wê bi wê re wê ne tenê wê ramyariya qatkirinê a nava civakê wê bidina domandin. Wê ji wê zêdetirî wê, temenê pirsgirêkên din ên weke ser temenê dijiminatiyê û hwd re jî wê di rengekê de wê weke ku wê bi wê re wê di rengekê de wê bidina domandin. Ev jî wê weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku wê weke karibê wê werênê ser ziman bê.

Di wê dema ku wê, piştî kriza rêveberiya başûrê kurdistanê û an parlamane başûrê kurdistanê wê, rêya çareserîyê ku wê li baxdayê wê lêgerina wan jî wê, di wê temenê de wê, di aslê xwe de wê bi wê yekê ve wê girêdayî wê karibê wê li wê bihizirê bê. Çendî ku wê, di rengekê de wê ew wê weke dewletek serdest bê û wê weke pêwîst jî bê ku wê di temenê destûrî û têgihek federetiv de wê têkili wê bi wê re wê hebê jî lê wê bi wê rengê wê ketina rengekê têkiliyê de wê di serî de wê weke xwe ji perspektifek çareseriyê dûrkirinê jî bê. Di serî de wê weke aliyekê wê yê giring jî wê di wê temenê de wê weke karibê wê di rengekê de wê werênê ser ziman bê.

Ji wê aliyê ve wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê, di rengekê de wê dûrketina hem ramyariya civakî bê, hem ji hebûna civakê bê û hem jî wê ji rastîya kurdistanê bi xwe jî bê. Di wê temenê de wê dikarê wê weke aliyekê wê yê giring wê di wê temenê de wê bi wê re wê weke karibê wê werênê ser ziman bê.

Di wê nûqteyê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê, di rengekê de wê, ji xwe wê, piştî dilgirtina birêz ocalan û tecridkirina wî ya li imraiyê û wê piştî wê di destpêka mudahaleya li sûrî de wê rewşa mirina calal talabani wê di serî de wê bi wê yekê wê weke derbeyekê li kurdan bê. Wê di wê temenê de wê piştî wî bi destê zaroyên wî û an malbata wî, di rengekê de wê weke derbeyekê li başûrê kurdistanê bixin. Vê yekê dikarê wê, di ramyariya yekiti û rewşa Lahur Şeyh Cengi de jî wê dikarê wê kifşbikê. Di wê temenê de wê, di rewşa Lahur Şeyh Cengi de wê, rewşek xirab a ramyari wê were diyarkirin. Ramyariya yekiti ku wê, hasabê ramyariya girtina **Lahur** Şeyh Cengi ji nava xwe nedê wê nikaribê ramyariyek netewî bikê, ku ew bi wî re wê di heman nerinê de bê û an diji wî jî bê.

Di wê temenê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê di wê temenê de wê, ev rewş wê, di rengekê de wê dîmenekê ramyariyê ê weke otoriteye xwe di nava xwe de bê û an dervî xwe bê ew ku wê ser temenê berjewendiyên xwe li ser yên din bikin ku ew ferz bikin wê bide diyarkirin. Di wê temenê de wê, ya ku wê, îro wê PDK wê bi ferzkirina otoriteya xwe wê, yekiti jî wê bi rewşa Lahur Şeyh Cengi re ku wê di nava xwe de wê, yekiti bi ferzkirina otoriteya xwe wê weke ku wê di rengekê de wê ji wê ne cihê bê ku wê pêşbixê. Ev wê, di wê temenê de wê weke minaqek ku wê di wê temenê de wê karibê wê werênê ser ziman ku ev ramyari wê ji kijan aliyê ve wê li wê binerê wê weke ramyariya qatkirinê bê.

Di wê temenê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê, ramyariya başûrê kurdistanê wê bo ku wê di nava dîmenekê giştî de wê dahûr bikê ev wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê giring bê ku wê werênê ser ziman bê. Ez li vir wê pêwîstî bi wê dibînim ku ez wê bidina diyarkirin. Ez kurdekê bakûrê kurdistanê û herêma botanê mê û ti têkiliya min bi ti ji rêxistinên başûrê kurdistanê re nin a. Lê weke nerinek derve wê, hewldana fahmkirinê a ji derve wê dana nişanain jî wê weke ji aliyê ve wê, weke aliyekê giring bê.

Di wê temenê de wê, di rengekê de wê, di şêwayekê de wê, dema ku ez dikim ku wê, ramyariya wan ya xirab wê bidima nişandin ez aliyekê negrim û ez bi tememî dikim û hewl didim ku ez ji aliyê têgiha netewî a kurdistanî a giştî ve li mijarê nêz bibim. Ber ku ev mijar wê di wê temenê de wê nikaribê wê di wê temenê de wê weke têgîna rêxistinekê û an di nava du rêxistinên başûrê kurdistanê bi tenê de wê fahmbikê bê.

Ku em dîsa li mijarê vegerihin wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê, pirsgirêkên rêxistinên başûrê kurdistanê wê di wê temenê de pêwîsta wê ji du aliyan ve wê fahmbikê. Yek wê ji aliyê nebûna wisyona netewî a kurdistanî bê. Du wê, weke ji ber nebûna têgîhek civakî û demokratikî bê. Di rengekê de wê, weke di rengekê de wê, rêxistinek demokratikî wê li herêmê nebê. Wê dema ku wê bahsa rêxistinekê bikê wê çawa wê karibê wê bahsa rêxistinekê bi navenda wê ku ew wê bajarekê wê weke navend û an bikê temenê ku ew weke li hemberê navendek din ji xwe re bikê navend. An jî wê çawa wê dibê ku wê rêxistinek ramyari bê ku ew hêza wê ya leşkerî wê hebê. Ji xwe wê dema ku em ji wê aliyê ve li mijarê binerin em dikarin anormaliya rewşê bi rehetî wê fahmbikin. Di wê temenê de wê mantiqê weke di rengekê çetewarî de wê dîmenekê wê bide diyarkirin. Wê mantiqê dewletbûnekê wê nedê diyarkirin. Ber vê

yekê wê rêxistinên başûrê kurdistanê wê di aslê xwe de wê rêveberiyek demokratikî û civakî û destûrî ku ew hebê wê, li hasabê xwe nebînin bi wê aqilê. Minaq wê di rêveberiyek demokratikî de wê weke ku me di demên dawî li israilê dît wê rêveberi ku wê rêxistinek wê ava bikê ku ew çendî rêveberiyê bikê jî wê navendek wê bi xwe wê nebê. Ku ew bi hilbijartinê ji kêm deng girt û ket wê êdî wê di rengekê de wê, ew wê, xwe bide aliyekê. Ya demokratikî wê ev bê. Wê weki din wê rêxistinek wê weke di dîmenê tîraniyek serdema kevnera de wê, otoriteya xwe dayimi wê ava nekê. Wekî din wê, di rengekê de wê, dema ku wê, ew xwediyê wê rêveberiyê bê wê ew wê, bo kêm kirina kursiyên wê parlamene wê civake wê serî li dadgeha dewleta serdest ku ew wê berê bi deh salan komkuji hanina serê wê civake wê nexê. Wekî din wê di rengekê de wê doza navendîtîyekê din wê nekê. Wê nexwezê ku butçeya di nava wê û ya rêxistinek din de were beşkirin ku ew beşa wê ji wê were were şandin.

Ji xwe ji aliyê civakî ve wê li wê binerê wê ev rewş wê bi serê xwe wê weke rewşên dijî ramyariya civakî bîn. Kesekê ku wê ji wê mantiqê ve wê li mijarê binerê wê bi rehetî wê fahmbikê ku ew ne rewşek mirovî û ramyariyek civakî bê. Wê, di rengekê de wê weke ramyariya diji civakê bê.

Di wê temenê de wê dikarê wê di rengekê de wê werênê ser ziman ku wê ramyariya başêr kurdistanê wê, di wê temenê de wê pirsgirêkên wê yên ku ew hena wê, di wê temenê de wê hemû jî wê ser esasê rêxistiniyên wê re wê ji wê re wê bibê. Wê rêxistinên wê bixwe wê pêşîya wê bigirin ku wê rêveberiyek civakî a dewletî ya herêma kurdistanê wê were avakirin. Di wê temenê de wê, di şêwayekê de wê, rewşa desthilatê wê di rengekê de wê weke ´derfetê bi dest xistinê´, xwe bi wê dewlemendkirinê´ û an serdestkirinê wê bibinin. Weki din wê bi aqilekê civakî wê nêz nebin. Di wê temenê de wê, wisyonek wan ya civakî wê nebin. Di wê temenê de wê, ne tenê wê, ne xwediyê wisyonek giştî a civakî a kurdistanî bin. Wê her wusa wêê ne xwediyê wê wisyonê bin ku ew rêveberiya başûrê kurdistanê jî wê, di rengekê baş de wê biparêzên û di dest de bigrin û wê pêşbixin. Di wê dema tengezeriya parlarmenê de wê, yek ji wan jî wê dernekeve û wê nebêjê ku wê, wisyona wan bi wê rengê ku ew li gorî wê çaresseriyekê wê bênin. Vaji wê bixwezin ku ew di pişt deriyan de wê ser temenê berjewendiyên parti û malbatî biaxifin û wê di rengekê de wê bi wê re wê di şêwayekê de wê bi wê re wê werênina ser ziman bê. Ev wê weke aliyekê wê yê din ê

giring ku wê karibê wê di rengekê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Rêxistinên kurdistanî wê, di rengekê de wê, di rengekê de wê, bi rengekê wê, civake xwe bixwe wê, ji hêzê bikin û wê bi mantiqê bindestiyê û an weke kesên bêkêr û bindest wê li lê binerin. Wê di wê temenê de wê, çendî wê girêdayi rêxistina wan wê, wee xwediyê derfet bê. Wekê din wê, ne xwediyê derfet bê. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê, derfetan wê di wê temenê de wê li ser temen û mantiqê aligiriyê wê bikarbênin.

Di wê temenê de wê, kesekê ku ew bo ku ew li wir jî ji derfetên xwe yên jiyanî dûrnekevin ew pêwîsta xwe weke wan bide nişandin.

Di wê temenê de wê, dikarê wê werênê ser ziman ku wê pirsgirêkên ramyari ên başûrê kurdistanê wê, di wê temenê de wê, ji temen ve wê, weke dîmenekê xirab ê li hemberê civake kurd jî bê. Di şêwayekê de wê, ramyariya wê, ne xwediyê navendek çareserker bê. Wê çendî wê, rêveberiya başûrê kurdistanê wê, 35 sal in avakiriya jî bê wê, saziyek netewî a giştî weke ya ser partiyan re wê nebê. Ya ku wê, weke serpartiyan re wê weke pêwîst ba heba wê parlamen bê ew jî wê yan wê weke nirxa partiyekê bê û an wê di rengekê de wê aliyê din wê, weke bo ku ew partitiya xwe serdestbikê wê çawa wê bêerk û bêîşlev bikê wê ser wê re wê, bisekinê û wê nêzî wê bibê. Di wê temenê de wê, nexwe wê çawa wê karibê wê parlamenekê wê 2 salan wê weke deriyê wê girtî wê karibê wê fahmbikê bê? Di wê temenê de wê ev rewş bi serê xwe wê weke rewşek xirab a weke diji civakê wê weke karibê wê fahmbikê û wê di wê temenê de wê werênê ser ziman bê. Wê weke ramyariyek dijber ku wê weke karibê wê di wê temenê de wê bi wê re wê werênê ser ziman bê.

Partiyên başûrê kurdistanê wê di wê temenê de wê, di rengekê de wê ji ber wê bêwisyoniya xwe wê, di rengekê de wê, ne tenê wê weke xwediyê girêdaniyek bi dewletên weke tirkiya û iranê ve bin. Wê her wusa wê weke rêxistinên ku ew bi wê bêwisyoniyê karibin bi rehetî li hev çekê bikişênin û bi hev re şer jî bikin. Ji xwe ev di demên berê de kirin ku wê kurd wê weke rûpelekê reş ê ´dîroka birakuji´ wê bi nav dikin.

.

Bêwisyonî û rêveberiya başûrê kurdistanî

Bi gotina bêwisyoniyê wê weke ya ku ez armanc dikim ku wê bêjim û bidina nişandin ku ew wê nexwediyê wisyonek netewî a kurdistanî bin. Wê bi wê re jî wê weke pêwîst bê ku ew xwe bigihênina wisyonekê. Ev wê weke aliyekê giring bê ku wê karibê wê di wê temenê de wê di

rengekê de wê di serî de wê karibê wê fahmbikê û wê di wê temenê de wê werênê ser ziman bê. Ji xwe ku ew wê xwediyê wisyonekê ban wê heya roja me wê tenê herêma başûrê kurdistanê de ku wê herêmên başûrê kurdistanê ên weke şengelê, xanaqin, û gelek deverên ên başûrê kurdistanê dervî sînorê wê hatina hiştin jî wê di nava du bajaran de wê weke du navendan wê nejiya ban. Ev rewş bi serê xwe wê weke karibê wê rewşa wan wê di rengekê de wê bide diyarkirin. Ev wê weke rewşek ne netewî û kurdistanî bê. Wê malbatî û partizanî û an rêxistiniti bê. Ji wê û pê de wê ti wateya wê nebê û wê nikaribê wê di rengekê din de wê bi wê re wê fahmbikê bê.

Wekî din jî wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê, di rengekê din de wê, dema ku wê xwediyê wisyonekê ban wê, di serî de wê li gorî wê pirsgirêkên xwe yên civakî ên nava xwe wê bi ramyari û hwd wê çareserbikiran. Wê dema ku em li rewşa wan dinerin wê di wê temenê de wê hê bi rengekê qatbûyi a ramyari û civakî wê, tev bigerihin. Ew qatbûna ramyari ku wê weke ser hewlêr û silêmanî re wê biafirênin wê, di nava civakî de jî wê di dîmenekê din de wê bikina rewşek qatkirinê a civakî. Di wê temenê de wê, di wê çerçoveyê de wê, weke di rengekê de wê silêmani wê weke xanadana yekitiyê bê û hewlêr wê weke bibê xanadana PDKê. Di wê temenê de wê di pozisyonekê de bê. Nûha dixwezin ku ew weke rêveberiyekê û bûtçeya wan jî tenê ji wan re were şandin. Wê hingê wê bi tememî wê bina du xanadanên malbatî. Di wê temenê de wê di wê dema dîrokî de ku wê rewşa pirsgirêka kurdistanê wê di rojevê de bê û wê rewşa rojavayê kurdistanî piştî wanqas êş elem û hêrîşên li wê ku ew bûna û rewşa rojhilatê kurdistanê ku ew di wê demê de wê, hê di bin hêrîşan de ya wê, ev rewş wê ji rewşek sevilane û pê de wê ne tiştekê din bê. Wê weke ramyariyek sevilane bê. Wê weke ramyariyek têkçûnê bê.

Di wê temenê de wê, weke ramyariyek bi mejiyekê giştî ku ew nebê û nikaribê pêşketinên demê bixweênê û an ne xwediyê fahmkirinekê netewî a ji civake xwe re bê. Wê bi rehetî wê dikarê wê di rengekê de wê werênê ser ziman bê.

Rewşa başûrê kkurdistanê wê di rengekê de wê ew kariba wê, weke di temenê tifaq û peymanek netewî a kurdistanî de xwediyê pêşketinekê ba ku wê ji wê çareserîya beşên din ên kurdistanê re jî bûba temen. Di wê temenê de bo ku ew bibê xwediyê ramyariyek çareseriyê a cidî jî wê pêwîst bê ku ew yekitiyek xort û bi aqilekê kurdistanî û netewî ew di nava xwe de wê çê bikê. Di wê temenê de wê aqilê di serî de wê, barî

yekitiyek netewî wê bikê. Wê hingê wê karibê wê bahsa cidiyetekê bi xwe re wê bikê.

Lê ez wê bêjim ku wê piştî wê kriza parlamenê a dawî re wê, di rengekê de wê bi tememî wêê derbeyekê wê li cidiyeta xwe jî wê bide. Wê, di wê temenê de wê ew wê jî wê bide diyarkirin ku wê nexwediyê aqilekê pêşeng ê civakî bê. Di wê temenê de wê di rengekê de wê weke xwediyê aqlakê ne civakî lê ew netewî bê.

Di wê temenê de wê, di rengekê de wê, di şêwayekê de wê pêwîst ba ku wê, di nava xwe de wê pêşî ne ku wê 35 salan daba domandin wê hê di demên salên pêşî de ew yekitiya netewî ku ew ji demên piştre bûba temen wê ew daba avakirin. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê bi wê re ew pêşxistiba.

Di wê temenê de wê, bi wê yekê wê ne tenê wê xwe ji civakê re wê bikira barekê kiran wê, vaji wê karibê wê bixwe barê civakê hildaba ser milê xwe. Lê ev bi ramyariyek bi berpirsiyarî û bi aqilane dikarê wê were kirin. BI aqilekê civakî û demokratikî dikarê wê were kirin. Ya ku wê, di wê demê de wê weke ku ew bi rewşa xwe wê weke ji wê dûr jî wê weke ku wê ev bê. Di wê temenê de wê xwediyê rewşek xirab a ku wê bi wê re wê weke bi wê li hemberê civake xwe bin. Di wê çerçoveyê de wê, di rengekê de wê, li ser navê civaketiya xwe wê ne xwediyê aqilekê rêvebirinê bin. Wê her ku wê bikevina zorê bê û an li hemberê hev ku ew lingê hev bi şamitênin wê serî li navenditiya baxdadê wê bidin. Di wê temenê de wê ev jî wê weke ramyariyek bêadilane bê. Wê weke ramyariyek li dijî hebûna civake kurd bixwe jî bê.

Di wê temenê de wê dikarê wê di rengekê de wê werênê ser ziman bê. Yekiti wê di bi n navê iraqitiyê de wê, hewldanên wê yên li dijî rêveberiya başûrê kurdistanê ku ew dide diyarkirin wê, di rengekê de wê rewşek bi tememî weke ji aqil dûrketinê bê. Di wê temenê de wê ev rewşa kriza parlamenê a başûrê kurdistanê wê weke kriza duyem a Lahur Şeyh Cengi jî bê. Di wê temenê de wê di rengekê de wê, rewşa û tengezeriya Lahur Şeyh Cengi wê karibê wê, weke kriza pêşî a parlamenê a başûr jî wê di rengekê de wê di şêwayekê de wê ser rengê hizirkirina wê re wê karibê wê fahmbikê. Weki din wê bi wê re wê were dîtin ku wê ramyariya yekiti jî û ya PDKê jî wê weke ya rejimên herêmê wê bi yeknavendîtî bê. Wê bi wê yekê wê bi wijsyonên wan tevbigerihin. Ber vê yekê wê nikaribin ji bandûra wan dûr bin. Ew wê bi wê bi xwezayî wê bi kontrola wan wê tevbigerihin. Ber ku wê rengê xwe bi wê yekê wê ji wan wê bikin ku ew bigirin. Wê ne bi wisyonek ku wê di wê

de wê, hizirkirinek demokratikî û an netewî a civake kurd ku ew di wê de bi wê were lê hizirkirin bê. Ji wê aliyê ve wê weke çerçoveyek giring bi gotina pirsgirêka zihniyetê ku wê karibê wê dahûr bikê û di wê de kûr bihizirê wê bi wan û ramyariya wan û temenê wan û rengê weke ´wisyon´ ku ew bi wê weke ji girtinên rejimên serdestên xwe bi wê dihizirin wê karibê wê fahmbikê bê. Bi wê yekê di aslê xwe de wê zêhniyeta hati pêşxistin û kirin temenê pirsgirêka kurd de wê bi wê yekê wê bi kirina malê wan re wê temenê pirsgirêkê wê di nava wan de wê bi wan bixwe re jî wê were çêkirin. Ji wê aliyê ve jî wê weke karibê wê li wê bihizirê bê ku wê, pirsgirêkên civakî ên kurdistanî ku ew sihûpênc Sali in di dom in wê, bi wê temenê wê, weke pirsgirêkên bêçarseri ku ew hata roja me hatina hanin bin. Heya ev çerçova baş newê fahmkirin wê temenê pirsgirêkan jî wê weke baş newê fahmkirin. Di wê çerçoveyê de wê ev wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê weke karibê wê fahmbikê û wê di wê temenê de wê werênê ser ziman bê.

Di wê temenê de wê jî dikarê wê di şêwayekê de wê werênê ser ziman ku wê rêveberiya başûrê kurdistanê wê di wê temenê de wê bi wê yekê wê bêwisyoniya xwe wê, di rengekê de wê karibê wê, li herêmê ji gelek dewletên herêmê ên serdest mazintir weynekê bo civake û herêmê bileyista. Lê ji ber bêwisyoniya wê û bêaqiliya rêveber û rayadarên kurd ên serdesti wê, di wê temenê de wê dev ji wê berdê ku ew bi ramyariyek bi wê rengê xwe derxê li pêş wê vaji wê xwe ji pirsgirêkên navxweyî jî wê xilas nekê.

Di wê temenê de wê, di rengekê de wê, di şêwayekê de wê, bi wê yekê wê, di wê temenê de wê, di aslê xwe de wê, bi wê yekê wê, ramyariya xwe de wê, dema ku wê, li kûdera cihanê biji pêwîsta ku du xwediyê wisyonê bê. Li ser wê re tu gotinê bi ramyari dibêjê, civakê adepte dikê û dik tevgerê. Di wê temenê de wê, digihênê hişmendiyekê. Ramyari hinekê perwerdekirina civakê ser temenê wê yê dîrokî bi nirxên wê jî ya. Di wê temenê de jî wê, dikarê wê di rengekê de wê bi wê re wê werênê ser ziman. Diwê temenê de wê, rewşa ramyariya kurdistanê wê, di wê temenê de wê, bi wê yekê û rewşa xwe ya ku wê, di hundurê 35´an salan de wê li şûna ku wê xwe bikê wê weke wisyonekê civakî û demokratikî wê xwe bikê temenê pirsgirêkên xirab ên ku wê bi wê derbeyên mazin wê karibê li civake xwe bixwe jî bixê. Ev jî wê di rengekê de wê karibê wê fahmbikê.

Lê bi awayekê objektiv bê û an şubjektiv bê wê dema ku em li rewşa wê ya iro wê binerin wê, karibê wê di rengekê de wê weke di tengezeriyên

wê yên ramyari û weke ya kriza parlamenê û hwd wê, weke bi wisyonek rêveberiyên herêmê ên weke ya tirkiya û iranê ku ew bi wê ser temenê dijberiya statûya kurdan di ahengekê de bi wan re wê karibê wê fahmbikê. Di wê temenê de wê ev wê weke aliyekê wê yê giring wê xwe bi wan re wê di wê temenê de wê weke di rengekê de wê weke ku wê bide diyarkirin.

Di wê nûqteyê de wê ramyariya başûrê kurdistanê wê di wê temenê de wê, pirsgirêkên ku ew bi wê rengê wê bi wê bo kurdan wê werina afirandin wê weke aliyekê giring wê bi wê yekê wê biafirênê. Di wê temenê de wê, di hundurê 35 salên bûhûrî de wê, hertimî wê hêvîya hemû kurdistanîyan wê ji wê ew bê ku ew xwe xort bikê. Ew karibê weke rêveberiyek kurdistanî a hemû kurdistaniyan tev bigerihê û di wê temenê de wê, xwediyê ramyariyekê. Ne rêveberiya du malbatan bê. Di wê temenê de wê hertimî wê li bendê. Di rengekê de wê dema ku em krizên parlamenê ên weke ya roja me dibînin em wê di rengekê de wê sedemên ber çi ku ew nexwediyê tu saziyên weke ser partiyan û an rêxistinan re ên weke yên netewî ku wan ne xwestiya ava bikin jî wê jî di rengek de wê weke baştirin wê fahmdikê. Di wê temenê de wê ev hinekê jî wê bi wê rewşa wan ya ku me li jor ve wê girêdayi wê karibê wê fahmbikê bê. Di rengekê din de jî ku ev deh sal in kurd hemû dixwezin ku ew yekitiya netewî çê bikin. Di wê temenê de wê ew jî wê, di rengekê de wê, ji van kirzan dihê fahmkirin ku ew wê, di rengekê de wê, nexwezin. An jî wê di rengekê de ew li dijî wê na. Ber ku ew ne bi netewî lê parti û malbati dihizirin. Di wê temenê de ew ne bi netewî lê bi aqilekê xanadaniya xwe ava bikin ew dihizirin. Lê dem jî ne demek wusa ya ku wê, derfetê wê bide rewşek bi wê rengê. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê pêşketina kurdistaniyan jî wê ne ya 20 salên berê bê. Di wê temenê de wê, dema ku em li wê dinerin em dikarin wê bêjin ku wê ti rêxistinî ku ew xwe weke li gorî wê di demê de jinûve bi rêxistin nekê wê weke derfeta jiyankirina wan jî wê nebê. Di wê temenê de wê, bêgûman gelê kurd wê, di dîrokê de wê hasabê her tiştekê wê karibê wê bi pirsê. Di wê temenê de wê dikarê wê bi rehetî wê bibêjê bê.

Di wê temenê de wê jî dikarê wê di rengekê de wê werênê ser ziman ku wê, di rengekê de wê rewşa bê wîsyoniya rêxistinên kurd wê, karibê wê di wê temenê de wê, di rengekê de wê, li ser wê biskeinê bê. Di roja me de wê, di rengekê de wê di sedsalê de wê weke karibê bi têgînek xwedi wisyon wê diyar bikê wê tenê bîroz ocalan bê. Di wê temenê de wê,

dikarê wê tenê wê weke istisnayekê wê dîrokî wê şîrove bikê û wê di wê temenê de wê di şêwayekê de wê werênê ser ziman bê.

Ji wê aliyê ve wê, morfolojiya kurdan û pirsgirêkên wan wê di wê demê de wê, nikaribê hemûyan tenê ji rêveberiyên herêmê bi tenê ku ew dibin bi tenê wan fahmbikê bê. Di wê temenê de wê, ramyariya rêxistinên kurd jî ku wê di wê temenê de ku wê weke ramyariyeke ku wê di dîmenekê de wê civakê di nava xwe de wê qatbikê wê jî weke berpirsiyar wê di rengekê de wê werênê ser ziman. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê kesên weke niviskar, rewşenbîr û hwd wê, li şûna ku wê ser nirxek netewî re wê li wê bihizirin wê tenê wê bi aligiriya rêxistinekê wê tev bigerihin û wê di wê temenê de wê, nêz bibin. 50 sal berê jî ev nêzîkatiyek bi wê rengê di nava têgîna niviskariyê de rast ne dihat dîtin. Di roja me de ku wê pêşketinek civakî a mazin wê bibê û wê civak pêşkeve wê, rewşek bi wê rengê wê hê xirabtir wê karibê wê şîrove bikê. Di rewşên dijberiyya rêxistinên kurd û partizaniya wan ku wê civakî di nava xwe de wê qat bikin wê, kesên weke rewşenbiriya kurd bahsa dikin paya wan jî di wê de wê karibê lêbipirsê. Di wê temenê de wê, minaq kriza parlamane başûrê kurdistanê de wê, dikarê wê ji wê aliyê ve jî wê ew ji xwe re bikina temenê lêpirsinekê. Di wê temenê de wê, weke aligiriya ramyariyek xirab ku wê di wê de wê civaketi wê nebê wê bikin û wê, di wê de wê, bina sedema ku wê ku ew heya roja me were. Di wê temenê de wê ev w weke aliyekê wê yê din ê giring wê weke karibê wê di şêwayekê de wê werênê ser ziman bê.

Di wê temenê de wê jî dikarê wê di rengekê de wê bi wê re wê werênê ser ziman ku wê, ramyariya partitiyê wê, di rengekê de wê, li kurdistanê wê bi rengê ku ew hata pêşxistin û hin dordorên kurd jî wê weke bi alikariya dewletên serdest wê li wê werina angejekirin wê, bi wê re wê, pêşîya pêşketina netewî a kurdistanî wê bê xwestin ku ew were girtin. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê ramyariya kurd jî wê di rengekê de ew di rewşek di farqê de bin û an ne di farqê de bin wê weke li hemberê civakatiya wan wê were bikarhanin. Di wê temenê de wê ev carna bi zimanê civakatiya wan wê were kirin û carna jî wê bi zimanê serdestê wan ku ew bi wê xwe weke maxrur dibînin wê bikin.

Di rengekê de wê, di şêwayekê de wê li kurdistanê wê bi ramyariya ser partiyên kurd a bêwisyon re wê, dîmenekê ku wê rejimên herêmê jî wê bi wê werina bi ser kurdan de wê, rengekê wê jî wê karibê wê bi wê rewşê re wê fahmbikê. Ev wê weke aliyekê wê yê din ê giring jî wê weke karibê wê di wê temenê de wê di şêwayekê de wê werênê ser ziman bê.

Di wê çerçoveyê de wê, ev wê, were diyarkirin. Çendî ku wê weke gotinek hevbeş wê gotina ´kurd´, ´kurdistanê´. ´civake kurd´, ´ramyariya kurd û kurdistanê´ û hwd wê bikarbênin jî kê wê di rengekê de wê, di aslê xwe de wê ti carî wê navarok û hundurê wan gotinan wê tişî nekin. Wê fahm nekin. Wê bi wan ne xwediyê wisyon û fahmkirinekê bin. Di wê temenê de wê, di wêê temenê de wê, bo civake xwe wê ne xwediyê wisyoneke ku ew wê werênina ser ziman bin. Di wê temenê de wê ev wê weke aliyekê wê yê giring wê weke karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê weke karibê wê di rengekê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê weke karibê wê werênê ser ziman bê. Di morfolojiya fahmkiriina ramyari de wê, di wê çerçoveyê de wê, wisyon wê weke aliyekê giring wê biafirênê. Ev wê, di rengekê de wê weke çerçoveyek fahmkirinê ku wê temenê demezrendina civakî wê biafirênê. Wê bi wê re wê, weke xwediyê aqil, nerinê û felsefeyekê wê bibê. Di wê çerçoveyekê de wê weke aliyekê wê yê ku wê weke karibê wê di şêwayekê de wê werênê ser ziman bê.

Minaq gelê kurd bi israrî ber çi di pêşxistina yekitiya netewî de israr dikê´? Ber çi dixwezê ku ew kongira netewî were li darxistin? Sedemek ji wan jî wê di rengekê de wê her kesekê ku wê ji nava civakê ên ji rêzê ku ew dibînin wê bêwisyoniya rêxistinên kurd û bi wê weke hêzên ji kurdan li hemberê civake kurd bi awayekê objektiv û an şûbjektiv ku ew dihên bikarhanin dibin ew bo ku ew ji wê pozisyonê bên derxistin û an jî di rengekê de ku ew di şêwayekê de ew karibin herî hindik bi wê bigihijina ´wisyonek netewî´ wê hinekê jî wê bo wê jî bê. Di wê temenê de wê, li gorî wê rengê hizirkirina kurdan wê ew wê pêşîya tengezeriyên bi wê rengê ku wê rêxistinên kurd dibina sedem wê ew wan ji wê rewşê wê xilas bikê û wê di rengekê de wê, bi wê bikevina rêyek netewî û civakî û demokratikî de. Di wê temenê de wê, bi wê bêwisyoniyê dijberiya partizani ku ew di wê de wê têkçûna xwe dibînê û an temenê xirabiya xwe di wê de dibînê ku ew were ji holê rakirin.

Di wê temenê de wê ev jî wê weke aliyekê wê yê giring bê ku wê weke karibê wê di şêwayekê de wê bi wê re wê weke karibê wê di şêwayekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê weke karibê wê werênê ser ziman bê. Di wê çerçoveyê de wê, morfolojiya rewşa kurdan wê weke rewşek civakî bê. Pirsgirêka kurd wê weke rewşek civakî û cidi bê. Di wê temenê û astê de keseyetên cidi wê werin û derkevina li holê.

Di wê temenê de wê, gotinên di nava kurdan de wê, dema ku wê, bahsa rêxistinên kurdan wê bikin wê hertimî wê, gotinên weke ´em bê serok in´

û an di her demê de em rastî xiyanetê hatina´ û hwd wê werênina ser ziman. Di wê rewşa partiyên kurd de wê dibînê. Di wê temenê de wê tirsa wan wê hinekê jî wê ew bê. Di wê temenê de ber ku kurd wê, kêmesîya û zaafiya wan dibînê. Di wê temenê de ew wê di wê temenê de wê ji rastiya civakê wê dûr bin. Wê di rengekê de wê weke kkesên li malbat û aşîriya xwe dihizirin bin. Ew ne li berjewendiyên civakî dihizirin bin. Di wê temenê de wê di wê demê de wê, bi zêdeyi jî wê, ev tirs û gotin û hişmendi wê dîsa bi zêdeyi wê were ser ziman.

Di wê temenê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê, di rengekê de wê, gotinên bafil talabani ên weke em li pêvajoya çareseriya bakûr dihizirin û an li rojava dihiziirn û an li rojhilat dihizirin jî wê weke gotinên xapandinê wê şîrove bikin. Ew di wan gotinan de wê, rastiyekê wê nebînin. Kesekê ku ew bi çi sedemê bê ku ew li dijî parlamane kurdistanê bê û wê hewldana ji holê rakirina statûya başûrê kurdistanê bê û an wê qat bikê ku wê intibayê wê dide nişandin wê çawa wê karibê wê bi wê rengê wê xwe bide diyarkiirn û wê karibê wê di rengekê de wê bi wê re wê, di şêwayekê de wê tev bigerihê. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê weke karibê wê di şêwayekê de wê di rengek de wê bi wê re wê weke karibê wê di rengekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê weke karibê wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Ji wê aliyê ve wê, di rengekê de wê, dikarê wê werênê ser ziman ku wê, ev kesên ku wê weke kirdeyên ramyariya başûrê kurdistanê na wê, ne xwediyê aqilakê û wisyonek diyarkirî bin. Di wê temenê de wê di rengekê de wê weke karibê wê di şêwayekê de wê, di şêwayekê de wê werênê ser ziman bê. Gotinên ku wê bi wê rengê wê bo ramyarivanên yekiti wê karibê wê werênê ser ziman wê bo yên PDKê jî wê bûhûrînêr bin. Di wê temenê de wê weke karibê wê di rengekê de wê di şêwayekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê di rengekê de wê weke karibê wê fahmbikê û wê di wê temenê de wê di şêwayekê de wê weke karibê wê di rengekê de wê di şêwayekê de wê bi wê re wê karibê wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Ji wê aliyê ve wê, di rengekê de wê, ramyariya başûrê kurdistanê ku wê çendî wê weke ramyariyek beşek kurdistanî a weke nîv azad û niv serbixwe jî bê lê wê di wê temenê de wê ne xwediyê wisyonek bo gelê kurd bê. Wê bi wê yekê wê hertimî wê bi pirsgirêkên ku ew diafirênin wê hertimî ew bixwe wê tirsekê wê bikina dilê gelê kurd de. Di wê temenê de wê ev jî wê weke aliyekê wê yê din ê giring jî wê weke karibê wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

.

Rêveberiyek çawa li başûrê kurdistanê pêwîsta?

Di serî de wê di rengekê de wê, dema ku em kêmesiyên ramyariya başûrê kurdistanî ên dervî civakatiya wê werênina ser ziman wê, bi wê re wê modelek çawa wê gelê kurd wê bi pêşketina wê re wê ji wê dixwezê jî wê jî bi çend gotinan wê weke pêwîst bê ku wê werênê ser ziman. Yek di serî de wê, hertimî di rengekê de wê, di nava civakatiya xwe de wê, dûrûst û rast bin û li çarsseriyên xwe bigerihin. Ew wê ji wan re wê weke rêgezek civakî a nebê nabê were dîtin bê.

Di wê temenê de ew xwediyê wisyonek netewî a civakî bin û di wê temenê de wê ew di nava xwe de sazûmanek demokratikî weke pergalek civakî ku ew wê, ser têgînek partizani re wê bigirin wê ava bikin. Di her demê de ew xwediyê lê xwedi derketina nirxên netewî bin û wê, li şûna hewldanên dijberi hev re û hwd de wê, qatkirinê û hêstên xirab wê bikina nava wê de wê, hertimî wê, di rengekê de wê, bi têgînek bi wisyon nêz bibin. Ew di rengekê de wê, ya herî giring ku ew xwediyê saziyên weke destûrî, parlamenê, ramyari, û an rêveberi ên ser partiyan re jî bin. Di wê temenê de wê ne ku ew saziyên ser netewî tabîî partiyan bin lê ku parti tabîî wan bin. Di wê temenê de wê, di rengekê de ew xwediyê hişmendiyek dûrûst û dîrokî a civake xwe bin.

Di wê temenê de ew xwediyê rastiya civake xwe bin û li wê xwedi derkevin. Ev ne di gotinê de bê. Li aliyekê derkevin berçapameniyê û bêjin em xwe ji parlamane kurdistanê vekişênin û li aliyê din bêjin em li pêvajoya çareseriyê dihizirin ku wê ti baweriyê nede ti kesekê ji rewşên bi wê rengê ên aqil ji rêbirinê xwe dûr bigirin.

Di wê temenê de wê, di rengekê de wê, aliyekê wê yê din jî wê dikarê wê werênê ser ziman ku ew di şêwayekê de xwediyê aqiliyekê civakî bin di wê temenê de wê dikarê wê di rengekê de wê bi wê re wwê di şêwayekê de wê bi wê re wê werênê ser ziman bê. Mıjare netewî di rengekê de wê, li wê bihizirin. Di rengekê de wê pirsgirêk û hebûna başûrê kurdistanê ku ew di wê hişmendiyê de bin ku wê bandûra hertimî wê li beşên din ên kurdistanê dikê de ew bihizirin. Di wê temenê de wê ev wê weke aliyekê wê yê giring bê. Di serê kurdistaniyan de wê, di aslê xwe de wê yekitiyek netewî wê hebê ku ew her çar beşên kurdistanê bi hev re ew li wê dihizirin. Bi wê mantiqê ew nêz dibin. Ber vê yekê ew ti carî wê başûrê kurdistanê ji bakûr, rojhilat û an rojava dûr lê nehizirin. Pirsgirêka aliyekê ya aliyê din jî ya. Û ew di hizirê de na ku wê, dema ku wê li aliyekê pirsgirêk wê hebê wê ya aliyê din jêî wê newê çaresserkirin.

Ji xwe pirsgirêkên başûrê kurdistanê wê gelek ji bi iran û tirkiya wê ji wê temenê û mantiqê wê biafirin. Di wê temenê de wê, dema ku wê mantiq wê ev bê wê demê xwediyê wisyonek giştî a çareserker bin. Bi wê yekê ew li şûna di nava xwe de bi pirsgirêk bin ew hertimî li ser wê esasê bi hev re wê, di nava ramyariyekê baştirin de bin. Ne ji ber kesekê lê ji bo civakê. Di wê temenê de wê, kesek wê hêstên xwe û nerinên xwe wê ser ya civakê a netewî re negirê. Di wê temenê de wê hertimî wê civak û giştîya wê ser wê re bê.

Di wê temenê de wê, morfolojiya civakê wê hertimî li pêş bê. Di rewşên civakî de wê nirxên wê esas bigirin û wê, hertimî bi hilbijartinê werin û herin. Karibin wê siyanê bidina nişandin ku ew di wê temenê de xwediyê ramyariyekê na. Di wê çerçoveyê de wê ev wê weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku wê weke karibê wê di wê temenê de wê di şêwayekê de wê bi wê re wê weke karibê wê di şêwayekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê weke karibê wê werênê ser ziman bê.

Di wê temenê de wê, di rengekê de ew bi zanebûna civakê tevbigerihin. Di wê temenê de ew, dijberiyên nava xwe dûrbikin û kina pêşîya pêşketina civakî. Di wê temenê de ew li gorî rastiya civakê tev bigerihin.

Di wê çerçoveyê de wê, rewşa du navendîtî li başûrê kurdistanê wê ji holê rabikin. Û di wê temenê de wê çawa wê bi ramyariyekê wê herêmên dervî statûya başûrê kurdistanê mana heya musil û şengelê û kerkukê ew bi ramyariya xwe wê bikina nava wê de. Di wê temenê de wê ramyariyek baş û himbêzker pêşbixin. Di wê çerçoveyê de ew, ramyariyekê bikin. Ramyariyên qatkirinê dawî li wan bênin. Di wê çerçoveyê de wê ev wê weke aliyekê wê yê giring bê ku wê werênê ser ziman ku ew, bi hişmendiya civakî ramyariyê bikin. Di wê temenê de ew, bi wê re tev bigerihin. Dema ku tu bêjê ez li pêvajoya çarseriyê a li bakûrê kurdistanê, rojava û rojihilat dihizirim wê demê li gori wê ramyariyekê bikê. Ramyariya sereka a li gorî wê ew a ku tu li gorî wê pêşî yekitiya ramyari li başûrê kurdistanê wê biparêzê û wê pêşbixê. Wê xorttir bikê. Di wê temenê de wê yekitiya netewî a kurdistanî de wê, gavê biavêjê. Ber ku wê, di rengekê de wê ev wê weke pêvajoya pêşketina pêvajoya çareseriyê a bakûr û rewşa rojava û rojhilat jî bê.

Di wê temenê de wê, di rengekê de wê, ya ku wê weke alikariya dîrokî ji civake kurd û pêvajoya çareserîyê û çaresserkirina pirsgirêka wan a civakî re wê bibê alikar jî wê di serî de wê ev bê. Wê di wê, di wê temenê de wê weke karibê wê di şêwayekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê bi wê re wê weke karibê wê li wê bihizirê û wê werênê ser ziman bê.

Ev jî wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê karibê wê werênê ser ziman ku wê, yekitiya demokratikî a civakî wê weke pêwîstîyek pêvajoya çareseriyê a a nebê nabê bê. Di wê temenê de wê di rengekê de wê karibê wê werênê ser ziman bê. Birêz Ocalan jî wê bahsa avakirna ´hukiumeta kurdistanê a yekitiya demokratikî´ wê bikê. Di wê temenê de wê bi wê yekê wê karibê wê weke piştgiriyek mazin ji pêvajoya çareseriyê re bê. Wekî din birêz ocalan wê dixwezê ku wê parlamana başûrê kurdistanê were xortkirin û weke saziyek ser partiyî re wê teqez were diyarkirin û girtin. Di wê temenê de wê karibê wê di şêwayekê de wê bi wê re wê weke karibê wê fahmbikê û wê di wê temenê de wê bi wê re wê weke karibê wê fahmbikê û wê di wê temenê de wê werênê ser ziman bê.

Ji wê aliyê ve wê, di rengekê de wê, aramiya başûrê kurdistanê wê weke aliyekê piştgiriya pêvajoya çareseriyê jî bê. Wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê giring jî wê karibê wê di şêwayekê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê. Ji wê aliyê ve wê, di her warê de wê civakê biparêzê û wê di rengekê de wê, di şêwayekê de destkevtiyên civakî û statûya başûrê kurdistanê wê bi her awayê wê biparêzê. Li hemberê wê şer nekê. Wan tûna nekê. Ev wê weke aliyekê wê yê ku wê weke karibê wê di rengekê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê weke karibê wê werênê ser ziman bê.

Ji wê aliyê ve wê morfolojiya başûrê kurdistanê û rewşa wê ji wê aliyê ve wê, di roja me de wê ne tenê wê bo pêvajoya çareseriyê a bakûrê kurdistanê wê giring bê. Her wusa wê bo rewşa pêşketina kurdên rojhilatê kurdistanê û temenekê tekoşînê ku ew bi demorkatikî bi wê bigihijina maf û azadiya xwe jî wê giring bê. Heka rast ew li pêvajoya çareseriyê, rojava û rojhilatê kurdistanê dihizirin ku ew bigijijina mafên xwe wê, pêşî wê, di wê temenê de wê bi giringiya statûya başûrê kurdistanê û rewşa wê re wê di rengekê de wê bi wê re wê li wê bihizirin û wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Di wê temenê de wê rewşa başûrê kurdistanê wê, di rengekê de wê di rengekê de wê zêde bi bi pirsgirêkkirina wê û dagirkirinên iran û tirkiya ên li ser wê jî wê bi rewşa statûya başûrê kurdistanê ve û beşên kurdistanê ên bakûrê kurdistanê di nava sînorê tirkiya û rojhilatê kurdistanê di nava sînorê iranê ve jî wê girêdayi bê. Wê dema ku ew wilqasî giring bê wê demê tûyê bi ramyariya xwe wê giringiyê wê fahmbikê û wê bigihênê wisyonekê. Ev wê weke aliyekê wê yê giring bê ku wê karibê wê ser temenekê ramyari wê di şêwayekê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê weke karibê wê di rengekê de wê werênê ser ziman bê.

Di wê temenê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê rewşa başûrê kurdistanê wê, di wê temenê de wê, dema ku wê bi ramyariyek baş lê hatiba nêzkirin wê bêgûman wê ji rewşa wê ya iro wê pirr zêde wê baştir wê di rewşekê de ba di demên piştre de. Di wê temenê de wê, alikariya ku wê ji wê re hat dayin û weke statûyek kurdistanî ku wê di qada navnetewî de wê were pênasin bê. Ji wê aliyê ve wê weke aliyekê wê yê giring bê ku wê di wê temenê de wê baştirin wê fahmbikê. Wê tenê wê weke rêveberiyê wê bi sînior wê fahm nekê. Wê wateya wê ya di nava ramyariya kurdistanî a kurdistanî de wê ji gelek aliyan ve wê bi wê yekê wê fahmbikê û wê di wê temenê de wê bênê ser ziman. Di wê temenê de wê weke nirxek kurdistanî wê li wê xwedi derkeve û wê werênê ser ziman. Ramyarivanên başûrê kurdistanê wê, di aslê xwe de wê, qadrê ya di destê xwe de wê fahm nekin û wê nizanibin. Di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê giring wê weke karibê wê di wê temenê de wê di şêwayekê de wê weke karibê wê di rengekê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê weke karibê wê werênê ser ziman bê. Ev jî wê weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Di wê temenê de wê ramyariya başûrê kurdistanê ku wê were kirin wê tenê wê bi wê re wê bi sînor wê ji wê aliyê ve wê nikaribê bi tenê wê fahmbikê. Ji wê zêdetirî wê weke ramyariyekê wê karibê wê fahmbikê û wê di wê temenê de wê werênê ser ziman bê. Bi wê hişmendiyê wê nêzî wê bibê û wê fahmbikê û wê bigihênê fahmkirinê.

.

Jinûve pêşxistina hevpeymankirinek nû a kurdistanî û pêşxistina wê û pêwîstîya wê

Carna wê gelek dîrokzan û ramyarivan wê mijare tengezerî û an krizan wê weke derketinek nû jî wê weke sedema wê jî wê şîrove bikin. Ezê wê ji wê aliyê ve wê bi gotinekê wê di wê beşê de wê diyar bikin û wê pêde herim. Di wê temenê de wê, di wê nûqteyê de wê, ramyariya başûrê kurdistanê wê di aslê xwe de wê bi hemû kêmesiyên wê re wê, bo kurdan hemûyan jî wê 35 salên wê weke azmûnek dîrokî wê li şûn wan wê bimênê û wê bi wê hişmendiyê wê weke pêwîst bê ku wê li wê nêz bibê û wê fahmbikê. Di wê temenê de wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê, temenê berê ê ku wê weke mesud berzani û calal talabani wê kiribû ew hatiya rûxin û wê di wê temenê de wê, dikarê wê bêjê ku ev ji aliyê zaroyên bi xwe ve jî ew temenê wê hatina rûxandin û têkbirin.

Di wê nûqteyê de wê ji wê aliyê ve wê ser temenekê civakî ê kurdistanî wê pêwîstîya levkirinek dîrokî û hevpemani wê weke jinûve bi temenekê destûrî, ramyari û hwd ku wê bi wê bibê xwediyê wisyonek civakî û hwd wê pêwîst bê ku ew were pêşxistin. Di wê temenê de wê, dikarê wê werênê ser ziman ku kurdistaniti wê ji nûve wê bi wê re wê were gihandin li hevpeymaniyekê. Di wê temenê de wê bi wê yekê wê, çaresserîyek bi wê rengê wê ne tenê wê bo başûrê kurdistanê bê. Wê her wusa wê bo beşên din ên kurdistanê jî bê. Di wê temenê de wê rêxistinên kurdistanî wê weke rêxistinên normal ên civakî xwe bi rêxistin bikin. Di wê temenê de ew tenê wê weke rêxistinên kirina ramyariyê û pêşxistina wisyonê tev bigerihin. Temenê bi partizani heya vê demê hatiya hanin, ew li şûn bê hiştin. Di rengekê de wê, dijberi û ramyariya aliyekê baş û yekê xirab dide nişandin dev ji wê were berdan.

Di wê temenê de wê, di rengekê de wê, di şêwayekê de wê hevpeymaniya nû a civakî wê, di rengekê de wê, bi wê başûrê kurdistanê bê gihandin li sazûmanek civakî. Di wê temenê de wê, di wê temenê de wê di ramyariyekê de wê herêmên başûrê kurdistanê ên dervî wê hatina hiştin jî bên xistin li çerçoveya wê. Di wê temenê de wê tenê wê bi hevpeymaniyek nû re wê weke karibê wê di reengekê de ew were kirin. Di wê temenê de wê ev wê weke aliyekê wê yê giring wê weke karibê wê di şêwayekê de wê bi wê re wê werênê ser ziman bê. Ev jî wê weke aliyekê wê yê giring bê ku wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Hevpyemaniyek nû bi xwezayî wê ne tenê wê weke temenekê ramyari wê bi wisyon û têgihiştina xwe re wê, ji rewşa kurdistanê re jî wê weke karibê wê weke wisyonek xwezayî jî xwe di rengekê de bide diyarkirn. Di wê temenê de wê dikarê wê di rengekê de wê bi wê re wê werênê ser ziman. Ji xwe wê, di rengê ramyariya iro û bêwisyoniya wê wê temenê yekitiya netewî a kurdistanî bo ku ew bi wê hatiya ji holê rakirin wê ser wê re wê nekin ku ew saziyek netewî weke parlamene kurdistanê weke nirxek asta bilind hebê û an jî wê, temenê yekitiyek netewî ku ew bi wê hebê. Di wê temenê de wê civakatiya kurdistanî wê çendî wê nêzî wê yekitiya netewî bê wê ewçendî ji wê rêxistinên kurdistanî û partiyên wê ji wê dûr bin. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê karibê wê werênê ser ziman bê. Pirsgirêkên ramyari û kirzên ramyari ên başûrê kurdistanê hinekê jî wê ji wê aliyê ve wê li wê binerê û wê karibê wê fahmbikê û wê werênê ser ziman. Di aslê xwe de wê, wisyon wê bi serê xwe wê, çareseriyek civakî a giştî jî wê karibê wê werênê li holê bê. Ber vê yekê wê wisyon û ramyariya wê weke aliyekê wê yê giring wê weke karibê

xwe di şêwayekê de wê bide diyarkirin bê. Di wê temenê de wê, rêxistinên başûrê kurdistanê wê heya roja me wê li ser pişta civake kurd wê weke kamburekê wê bijin. Di serî de ew bi wê xwe ji wê rewşa weke ya kambura ser pişta civakî rizgar bikin. Di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê giring bê ku wê bi wê re wê weke karibê wê di şêwayekê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê weke karibê wê werênê ser ziman bê. Wê heya roja me wê bi çavkaniyên wê bijin û wê xwe bikina desthilatdar. Lê wê di rengekê de wê, di ramyariya xwe de wê ji wê dûr bin. Wê ne xwediyê hîs û hişmendiyek netewî bin. Di tevgerên wan ên di lêgerina li baxdayê a li çareseriyê de wê karibê wê fahmbikê. Di wê temenê de wê, hevdû zayifkirinê di ramyariyê de a rêxistinên kurd jî wê di rastiyê de wê weke karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê bi wê re wê weke karibê wê di rengekê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê weke karibê wê di rengekê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê weke karibê wê werênê ser ziman bê.

Ev jî wê weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku ku wê weke karibê wê di wê temenê de wê di şêwayekê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê weke karibê wê werênê ser ziman bê. Di wê temenê de wê, di rengekê de ew li civakê wê, di temenê weke kirdeyekê dîtinê de wê li wê nêz bibin û wê li şûna xwe wê ser wê re wê weke serdestê wê bibînin weke ji wê bibînin. Di wê temenê de wê, ya vi rûmet jî wê bo wan wê ew bê.

Di wê temenê de wê, di rengekê de wê, di şêwayekê ku ew bi aqil û gotinên 35 salê ber hê bi hev re di axifin û gotinan ji hev dibêjin û hê pirsgirêkên 35 sal berê heya roja me wê dikina temenê pirsgirêk û tengezeriyên nû di demên nû de wê, di aslê xwe de wê ev bi serê xwe wê weke aliyekê ku wê karibê wê li wê bihizirê bê. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê weke karibê wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê karibê wê, li wê bihizirê bê.

Bi têgînek hevpyemaniyek civakî li şûna ku wê statûya başûrê kurdistanê wê kêmtir bikin wê, mazintir û serwertir bikin ku ew karibê bi encamên pêşketinên beşên din ên kurdistanê jî sûd bigirin.

Bila ti kesek li kûsûrê ne nerê. Lê kesekê ku ew parlamen kurdistanê û hukumeta wê bêerk bikê ew çendî bêjê ew li pêvajoya çarseriyê a bakûrê kurdistanê, rojava û rojhilat dihizirê jî ew rast na axifê. Ew di serî de wê, di rengekê de wê dikarê wê weke aliyekê wê yê giring wê di wê temenê de wê karibê wê di serî de wê weke aliyekê wê yê giring wê di wê temenê de wê bi wê re wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Di wê temenê de wê, li şûna ku wê levkirna ramyari a 35 salan wê bi hevpeymaniyek civakî a dema nû re wê tacidar bikê wê, hewldanên şikandina wê kirin jî wê tenê wê bi serê xwe wê, rewşên bêrûmet ên diji civakê ên xirab bin. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê hemû rêxistinên başûrê kurdistanê piçûk mazin wê di wê temenê de wê, li wê rewşa xirab ku wan xwe li lê razandiya ew pêwîsta êdî ew li hemberê wê, rabin û di rengekê de wê, hevpeymaniyek nû a civakî wê, di rengekê de wê di nava xwe de çê bikin. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê, ya ku wê civake kurdistanê a çar beşan jî dixwezê wê di aslê xwe de wê ev bê. Di serî de wê ramyariya kurdistanê û kesên ku ew ramyariya wê bikin, nabê ku ew ji rêzê bihizirin û weke kesekê ji rêzê ramyariyê bikin. Ew pêwîst in ku ew bi aqilekê mazin bihizirin ku ew karibin ji pirsgirêkên civake xwe bibina bersiv. Ew şev û roj bixabitin. Ew di wê temenê de ew bi zêdeyiî di temenekê demorkatikî û civakî de xwediyê fahmkirinek civakî bin. Ev wê weke aliyekê wan ê giring bê ku wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê bi wê re wê werênê ser ziman bê. Di wê temenê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê rewşa civakî wê, di wê temenê de wê,, teqez wê tenê karibê wê bi hevpeymaniyek nû a civakî re wê karibê wê biiparêzê bê. Pirsgirêka kurd ku wê, iro hemû pêşketin û şer wê li ser wê re wê li kurdistanê wê werina kirin wê heri zêde wê, di nava wê de wê bi wisyon û ramyariyek aqilane wê pêwîsta kurd hebin. Ev wê weke aliyekê giring bê. Di wê temenê de wê, bi ramyariya xwe bi wisyonbûna xwe re wê, di rengekê de wê ramyariyên hegomenikî jî û herêmî jî wê karibin di rengekê de wê rêve bibin. Rewşa birêz ocalan wê di wê warê de wê weke minaqek dîrokî a giring bê ku wê karibê wê fahmbikê û wê ji wê bigihijê gelek têgînên civakî, demokratikî ên bi wisyon. Tenê aqilekê ji rêzê jî wê dihizirê wê dema ku ew li rewşê binerê wê karibê wê bi wê re wê, wê fahmbikê û wê di wê temenê de wê weke karibê wê bi wê re ew derkeve li pêş.

Di wê çerçoveyê de wê jî dikarê wê di rengekê de wê werênê ser ziman ku wê, dema ku em bahsa hevpeymaniya civakî dikin wê, di rengekê de wê hemû beşên civakê piçûk û mazin weke kirdeya wê, cih bigirin û di wê de weke beşên civakî xwediyê rengê xwe, hizirkirina xwe û maf û azadiya xwe bin. Di wê temenê de wê, statûya başûrê kurdistanê wê bi wê re wê çendî wê were parastin wê ew jî wê bi wê re wê, statûya başûrê kurdistanê wê biparzên û wê bi wê re wê yên beşên din ên kurdistanê jî wê karibê wê temenê wê çê bikin.

Di wê temenê de wê ev wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê weke karibê wê di şêwayekê de wê bi wê re wê weke karibê wê werênê ser ziman bê. Di wê temenê de wê, pêwîstiya kurdan û kurdistanîiyan wê bi wê yekê wê herî zêde wê bi pêşketinek nû, hevpeymaniyek nû a civakî û ramyari û hwd wê hebê. Di wê temenê de wê ev wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê weke karibê wê li wê bihizirê bê. Di wê temenê de wê, bi ramyari 35 salê ku wê ser xwestekên malbatî û aşîrî wê were tûnakirin wê di wê temenê de wê çawa wê, bi wosyonek netewî wê were pêşxistin û domandin. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê civakbûn û gotina civakatiyê wê di serî de wê li ser nirxên civakî, dîrok û zimanê wê û hwd re wê bi wê morfolojiyê re wê karibê çerçoveyek berfireh wê, bide diyarkirin. Di aslê xwe de wê bo pirsgirêka kurd wê ji vê demê û pê de wê pêwîstîya ramyariya civakî a xort wê hebê. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê pirsgirêkên kurdistanê weke bi kriza başûrê kurdistanê re wê çawa wê weke krizên bi wê pêşîya hizirkirinên civakî û netewî di wê demê de wê bi wan were girtin jî bê. Li şûna ku wê bi pirsgirêkên xwe yên civakî ve wê alaqadar bibin wê çawa wê, bi pirsgirêkên nava xwe ên ramyari re wê alaqadar bibin wê bi wê armancê jî wê were derxistin û ev wê weke pirsgirêkek ku wê nikaribê bi wê mantiqê ji hêz û rejimên herêmê ku ew xwe weke aligiriya pirdgirêka kurd hê dibînin dûr li wê bihizirê jî bê.

Bi wê yekê jî wê di rengekê de wê li wê bihizirê bê. Di wê temenê de wê, di aslê xwe de wê kriza parlamenê wê di rengekê de wê, armancake wê ya sereka bi wê yekê wê weke derkeve li pêş. Ew jî wê di wê temenê de bê ku wê berê wê yekitiya netewî wê çawa wê di rojevê de bê wê bi wê çawa wê ji rojevê wê derxin wê hinekê jî wê weke ku wê bi wê ve wê girêdayi bê. Wê di wê temenê de jî wê di rengekê de wê weke karibê wê di şêwayekê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê weke karibê wê di reng û awayekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê di rengekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê weke karibê wê werênê ser ziman bê. Di wê temenê de wê dikarê wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê weke karibê wê di şêwayekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê weke karibê wê werênê ser ziman bê.. Ev jî wê weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku wê karibê wê di wê, di wê temenê de wê li wê bihizirê bê.

Ji wê aliyê ve wê kriza parlamanî û hukumetê wê di aslê xwe de wê weke sabotajaka ramyari a li pêvajoya yekitiya kurdistanî ku wê were niqaşkirin ku ew were kirin jî wê di rengekê de wê weke karibê wê di

şêwayekê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê di wê temenê de wê di rengekê de wê weke karibê wê di awayekê de wê fahmbikê û wê weke karibê wê werênê ser ziman bê.

Di wê çerçoveyê de wê, sabotaja ramyari wê armancên wê ên bi pêvajoya çareseriyê ve girêdayî wê hebin û aliyên wê bi pêvajoya şerê vê demê ê nava iranê ve girêdayi jî wê hebin. Di wê temenê de jî wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê weke karibê wê di wê temenê de wê di şêwayekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê weke karibê wê di awayekê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

.

Weke sabotaja ramyari kriza parlamanê û hukumetê li başûrê kurdistanê

Di çerçoveya pêvajoya têgîna jinûve pêşxistina hevpeymankirinek nû a kurdistanî de wê hê gelek aliyên ku wê karibin wê werina ser ziman wê hebin. Emê bi berdewami wê hê wê di rengekê de wê werênina ser ziman. Lê di wê temenê de wê bi awayên objektiv û şûbjektiv û an bi niyet wê rewşên xirab ên di ramyari di temenê wê kriza parlamanê û hukumetê de ku wê çawa wê week sabotajekê li vê pêvajoyê wê werê pêşxistin wê karibê wê di rengekê de wê li wê bihizirê. Di wê çerçoveyê de wê, dema ku wê gotina sabotajê wê were bikarhanin wê ne tenê wê weke taqinekê fizikî a li deverekê bê. Wê bi ramyari wê di roja me de wê bi aqiliyên dema nû re wê li wê were lê hizirkirin. Di wê temenê de wê di wê çerçoveyê de wê weke sabotejek ku wê ji rengê pêşketina wê were fahmkirin wê gelek armancên ê hebin. Armanca pêşî wê di rengekê de wê serdestkirina navendîtîya baxdadê wê hebê. Du wê, di rengekê de wê, kêmtirkirina bandûra statûya başûrê kurdistanê li herêmê bê. Di wê temenê de wê, di dewama pêvajoyên piştî şerê iranê bi taqinên li başûrê kurdistanê dihatinkirin ji aliyê iranê û komên aligirên wê ve wê di wê temenê de wê di rengekê de wê di dewama wê de jî wê dikarê wê di rengekê de wê bi wê re wê fahmibkê û wê werênê ser ziman bê.

Di wê temenê de wê ev wê weke şerêkê nû ê ramyari li hemberê kurdistanê jî wê di rengekê de wê weke karibê wê di rengekê de wê werênê ser ziman bê. Gelek dordor wê bi vekişina amarika ê valahiya diafirê ve wê girêbidin. Dibê ku ew bandûera wê hebê. Lê di serî de wê dervî wê weke rewşek di çerçoveya pêvajoya şerê amarika û iranê de jî wê di rengekê de wê fahmbikê û wê bi wê re wê weke karibê wê di

şêwayekê û rengekê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê weke karibê wê werênê ser ziman bê.

Di wê temenê de wê pêvajoya statûya kurdistanê de wê di rengekê de wê, tirkiya jî wê heya roja me wê ber çi wê gavê neavêjê di pêvajoya çarseriyê de? Wê hinekê jî wê bi pêvajoyên weke yên vê sabotajê û hwd ve wê girêdayi wê hizirkirinên wê yên bi wê ve girêdayî bi politikayên wê yên li ser rojhilatê kurdistanê ve jî wê girêdayi wê hebin. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê, ramyariya iran û tirkiya a li ser rojhilatê kurdistanê wê di rengekê de wê bigihijê hev. Ew jî wê di wê temenê de wê bibê ku wê, rewşek li rojhilatê kurdistanê diafirê wê çawa wê pêşîya wê bigirin wê di rengekê de wê li wê bihizirin. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê, wê, di dea rojava de wê ardogan bixwe wê herê ber sinorê kobanê wê bêjê ´emê rewşek bû û xilasbûyi re musade nekin´. Di wê demê de wê piştî wê bi salan wê li dijî kurdên rojava wê şerekê wê bidina domandin ku wê heya roja me wê ser temenê bêstatû hiştina kurdên rojava wê ser şamê re wê şerê xwe wê bidina domandin. Di wê temenê de wê pêvajoya rojhilatê kurdistanê ew ji wê weke pêvajoyek qiritiktir dibînin. Ber ku wê dibînin ku ew rewşek ku ew bi wê rengê wê li giiştîya kurdistanê wê serdestiyan kurdan wê bênê û ew li gorî xwe wê çawa wê derfetê nedina wê di wê temenê de wê serî li şabotajên wê bi wê rengê wê bidin. Di wê çerçoveyê de wê, di rengekê de wê, bêxêretiya ramyarivanên kurd jî wê di rengekê de wê ji rewşên bi wê rengê ên sabotajên ramyari re wê derfetê wê bi nezaniya wan wê ji temen ve wê biafirênê û rewşa kriza başûrê kurdistanê a parlamenê wê di rengekê de wê ji wê aliyê ve jî wê di şêwayekê de wê weke karibê wê bi wê re wê fahmbikê û wê kaeribê wê di rengekê de wê werênê ser ziman bê. Wê jî dikarê wê di rengekê de wê bi wê re wê werênê ser ziman ku wê di rewşa kriza parlamane kurdistanê de wê, di wê temenê de wê, ji aliyekê ve wê li ser dubendiya di nava ramyariya kurd û qada wê de hatiya afirandin wê bi wê yekê wê şerê rojhilatê kurdistanê û pêvajoya çareseriyê a bakûrê kurdistanê wê bi wê re wê weke pirsgirêkê wê barî nava kurdan wê were kirin. Ev wê weke şêwayekê şerkirinê ê bi kurdan û statûya wan re jî wê dikarê wê fahmbikê û wê di wê temenê de wê weke karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê weke karibê wê fahmbikê û wê di wê temenê de wê werênê ser ziman bê.

Wê jî dikarê wê werênê ser ziman ku wê rewşa başûrê kurdistanê wê di wê temenê de wê bi tengezeriya wê ya parlamenê re wê di rengekê de wê, di çerçoveya hinek rewşên ku wê pêvajoyê ve wê girêdayi jî wê

karibê wê fahmbikê. weke ku min di paragrafa ser wê de wê got wê girêdanên bi wê rengê wê bi rojhilat û bakûrê kurdistanê ve wê girêdayi wê hebê. Wekî din wê dikarê wê mejuya wê tengezeriyê û çêkirina temenê wê û hwd wê heya dema mirina calal talabani jî wê bibê. Di wê temenê de wê, di destpêka pêvajoya rojava de wê, mirina calal talabani wê rewşek bi gûman wê weke ya mirina ozal serokwezirê berê ên tirk jî wê bi xwe re wê rewşekê wê bide diyarkirin. Bo kurdan wê rewşa girtina ocalan li imraliyê bo kkurdan bê serok hiştinê wê, di mantiqê wê de di vê pêvajoyê de jî wê karibê wê fahmbikê. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê, piştî mirina calal talabani wê yên piştî wê bi hesani wê weke yên ku ew dikarin bi aqilê wan bileyizin bin û wê di wê temenê de wê wan ji rê derxin wê bibînin û bo ku wê bikin wê weke di mantiqê paqijkirina rê de wê, mirina calal talabani jî wê di rengekê de wê weke ku wê were kirin. Di wê temenê de wê ji wê aliyê ve wê girêdanekê wê karibê wê bi rehetî bi mirina calal talabani re wê di şêwayekê de wê bide çêkirin. Di wê çerçoveyê de wê ev wê weke sabotajeka ramyari ku wê nikaribê wê bi wê bi hesani li wê bihizirê bê. Di wê temenê de wê ev wê weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku wê karibê wê di wê temenê de wê di şêwayekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê weke karibê wê werênê ser ziman bê.

Ji wê aliyê ve wê, di şêwayekê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê, morfolojiya qatkirina ramyariya başûrê kurdistanê wê weke ramyariyek navendî ku wê bi wê re wê çawa wê ji navikê ve wê kurdan bikina qat wê hertimî wê were bikarhanin. Heman ramyari wê, li rojava wê bi ENKS re wê li rojava wê xwestin ku wê pêşbixin û di wê temenê de wê, bi kurdan pêşîya kurdan bigirin û an xitimandinê bidina çêkirin. Ev rewş wê weke konseptek giring a ramyari bê ku wê di rengekê de wê, dikarê wê weke rewşek teybet a çerçoveya wê bi giştîya kurdistanê ve wê weke bi mantiqekê ramyari ê metingerî û serdestiya rejimên herêmê û ramyariya ve girêdayi wê karibê wê fahmbikê bê.

Di wê temenê de wê, dikarê wê werênê ser ziman ku wê rewşa ramyariya kurdistanê wê di wê temenê de wê weke karibê wê di rengekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê weke karibê wê werênê ser ziman. Di wê nûqteyê de wê, morfolojiya qatkirina ramyariyê wê, di wê temenê de wê di dualiteya weke aliyekê li hemberê aliyê din wê di wê temenê de wê, bi wê yekê wê weke bi sînorkirina wê, were kirin û ev dualiteya ramyari wê, di rengekê de wê, bi teoriyek ramyari wê weke çerçoveya wê berfireh wê di rengekê de wê were lê hizirkirin. Li ser encamên kriza

parlamanê a başûrê kurdistanê re wê, diplomasiya qaso kurd bi rêwîtîya wan ya li baxdayê re dikin wê tenê wê weke lingekê wê biafirênê bê. Di wê temenê de wê dikarê wê weke aliyekê wê yê giring wê werênê ser ziman bê. Wê tenê wê weke bi têkiliya bi navendê re wê bi sînor wê nikaribê wê werênê ser ziman bê. Ji wê zêdetirî wê weke di wê de wê hebê û wê di wê çerçoveyê de wê karibê wê fahmbikê û wê di wê temenê de wê werênê ser ziman bê. Wê jî dikarê wê di rengekê de wê werênê ser ziman ku wê rewşa başûr wê di wê temenê de wê, di rengekê de wê, kriza parlamane başûrê kurdistanê wê di rengekê de wê refaransên bi gotinên rayadarên iraqî, tirki û iranê dihê diyarkiirn û gotinên ji devê hin rayadarên kurd ên aliyê yekitiyê dihên diyarkirin wê dide diyarkirin ku wê çerçoveya wê berfireh bê weke konseteptekê. Di wê temenê de wê hizrek xort wê di rengekê de wê weke karibê wê di serê mirov de wê bide çêkirin. Di wê çerçoveyê de wê dikarê wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê weke bi wê re wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Di morfolojiya ramyariya başûrê kurdistanê de wê, kêmesîyên bi nezani û fahmkirina rayadarên kurd ên ji ramyariyê jî wê weke aliyna ku wê weke ser wan re wê di rengekê de wê were leyistin jî bê. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê, rengê ramyariya wan û hevrasta wê were kifşkirin û wê bi gotinên li ser temenê dijberiya hev wê çawa wê were refaranskirin wê di wê temenê de wê rêyên teşwik û gotinên teşwikî û hwd wê di rengekê de wê bi wê re wê werina kirin. Di wê temenê de wê di rengekê de wê weke di nava wan de jî wê, hinek kesên weke aqil didin wê bêgûman di farqê de bin û an en di farqê de bin wê weke di wê hewrastê de wê aqilekê wê bidina diyarkirin. Wê temenê de wê, di şêwayekê de wê, ew tenê wê weke kesên di hevrastekê de wê bi çavika haspê dinerin wê di rengekê de wê tenê wê pêşîya xwe wê bi rengekê wê bibînin û wê dervî wê çap û rastê wê û ji wê hinekê wêdetirî jî wê weke ku wê nebînin.

Kriza parlamane kurdistanê wê di wê temenê de wê, di rengekê de wê weke ku wê çerçoveya wê baş li wê hatiya hizirkirin. Di wê temenê de wê weke bi encamên wê re wê baş li wê hatiya hizirkirin û wê di dewama wê de wê bi encamên wê re wê li gorî xwe wê bi gotinkirin û ser wê re wê hewldana diyarkirina rengê refaransên pêşketina wê bi pêşde wê weke li wê were lê hizirkirin. Ev êw di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê ku wê weke karibê wê di rengekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê weke karibê wê di rengekê de wê bi wê re wê werênê ser ziman bê.

Ev jî wê weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku wê weke karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê weke karibê wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê. Di wê temenê de wê ramyari wê carna jî wê weke mudahaleya li hevrastan bê. Di wê temenê de wê ev bi leyistina ser refaransên gotinan re wê bê kirin. An jî wê bi gotinên ku wê weke bi rengê ´masumane´ wê werina gotin wê bi imakirinên ser wan re û an bi wan li ser rewş rewşan re wê bi kirpendina wan re wê ew wê, bixwezin ku wê bikin û wê ev wê weke rengekê ramyariya demên hemdem ku wê bi têgihên ser diyarkirina li ser xûyan, derûni û rewşên din ên weke wan û hwd re ku wê baş bi wê li wê were lê hizirkirin jî bê. D iwê temenê de wê, carna wê gotinek ku wê weke pirr zêde wê ji me re wê weke rast jî wê were wê, di şêwayekê de wê, bi refaransên wê ên bi wê rengê re wê encamên pirr cûda ku ew weke bi wê ne hatiya hizirkirin û tevkirkirin wê di şêwayekê de wê were pêşxistin. Di wê temenê de wê, di awayekê de wê ev wê weke aliyekê wê yê giring bê bê. Carna wê mimik û an dengên mirov di gotinê de nimz û an bilind jî wê bi rengên imakirinan û hwd re wê karibin gelek tiştên dervî wina me ji me bidina gotin. Di wê temenê de wê, ev wê, di rengekê de wê, weke ramyariya bi gotin û weke bi niyeta baş wê encama xirab û bi niyetek xirab ku wê çawa wê were diyarkirin û an wê bi wê were dayin diyarkirin wê karibê wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê di şêwayekê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê weke karibê wê werênê ser ziman bê.

Ji wê aliyê ve wê ev rewşa têgîna kriza başûr wê di şêwayekê de wê gelek tiştên ku wê bi wê rengê wê karibê bi me bide hizirkirin wê bi wê re hebin. Di wê temenê de wê bi wê re wê di rengekê de wê bi gotinê û çawa wê bi wê hizirkirinê wê bi rengê vegotin û gotinê û hwd re wê weke aliyên wê yên bi wê bi baldarî wê li wê bihizirê bê. Di wê çerçoveyê de wê ev jî wê weke aliyekê wê yê giring bê ku wê weke karibê wê di şêwayekê de wê bi wê re wê weke karibê wê fahmbikê û wê di wê temenê de wê di rengekê de wê weke karibê wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Di rengekê de wê dema ku em dîsa werina ser mijare têgîna jinûve pêşxistina hevpeymankirinek nû a kurdistanî wê, demê wê karibê wê bibêjê ku wê, di wê temenê de wê, pêwîstîya gûharinên refaransên ramyari ji hevrasta ramyariya qatkiri li ramyariyek civakî û netewî ku ew were kirin wê weke aliyekê wê yê giring bê ku wê karibê wê di wê temenê de wê weke karibê wê di şêwayekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê weke karibê wê werênê ser ziman bê. Ev jî wê di wê

temenê de wê weke aliyekê wê yê giring bê ku wê karibê wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê. Di wê temenê de wê, bêgûman wê tenê û tenê wê rewşek weke ya jinûve pêşxistina hevpeymankirinek nû a kurdistanî wê karibê ev ramyari wê were vala derxistin. Weki din wê piştî wê çendî ku wê were ba hev wê, nikaribê were vala derxistin. Ber ku wê, bi kodkirin û refaransên wê re wê, di şêwayekê de wê, hertimî wê bi wê temenê wê li wê were lê hizirkirin û ev wê hertimî wê weke temenekê manipulekirinê wê biafirênê. Di wê temenê de wê, di tekoşîna maf û azadiyê a civakî de wê bo kurdan wê ev wê weke paqijkirina rê jî wê weke karibê wê di rengekê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê di wê temenê de wê weke karibê wê werênê ser ziman bê. Ji wê aliyê ve wê weke aliyekê wê yê giring wê bi wê re wê karibê wê li wê bihizirê bê. Di wê temenê de wê bi wisyon hizirkirin û kirina ramyariyê wê di wê temenê de wê, bo kurdan wê ji wê aliyê ve wê sê aliyên wê yên giring wê bibin. Yek wê ramyariya wan wê ji temenê bi wê rengê ên manipulekirinê û hwd wê xilas bikê. Du wê, çerçoveyek netewî de wê bi ramyariya xwe wê ji hev re wê bina alikar û wê karibin temenê çareserkirinê bo civakê biafirênin. Û sê, wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê bo civakê wê hizirkirin û bawerkirina wê de wê li pêşarojê wê temenê hizirkirina wê û bi xwe bawerkirina wê biafirênin. Ev wê weke aliyên wê yên giring wê di şêwayekê de wê weke ku wê karibin bi wê biafirênin bin.

.

Kriza parlamanê a başûrê kurdistanê.

Kriza parlamene başûrê kurdistanê ku wê kiijan aliyê ve wê li wê binerê wê weke krizek civakî a li kurdistanê kurdistanê ku wê weke temenê derbeyek mazin ji ya metingerên ser serê kurdan ku ew bi wê dikin zirarê bidina civakê wê zêdetirî ku wê weke zirarê bide kurdan jî bê. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê, weke di rengekê de wê weke krizek ku wê tenê wê weke bi helwesta du rêxistinên ku wê tenê li berjewendiyên xwe yên partizani û malbatî ser temenê netewî re digirin re bi wê nikaribê wê fahmbikê bê. Ji wê zêdetirî wê di rengekê de wê weke ku wê hebê û wê di wê çerçoveyê de wê weke karibê wê di rengekê de wê werênê ser ziman bê. Di serî de wê, di destpêkê de wê, xwe bi pozisyonkirinê de wê, di temenekê ne rast de û di dêmenekê bê wisyon de wê bi pozisyon bikin. Di rengekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê weke ya ku wê li hevrast dûnyayê de wê bi rêveberiyên civakî re wê were dîtin wan xwest wê weke wê yekê ava bikin. Lê wan ew fahm nekir ku ew wê çawa wê bi

refaransên wê bikin. Di rengekê din de jî wê, di kirina ramyariyê de wê, di şêwayekê de wê ser temenê parti û herêmî re wê weke ku wê bikin. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê dema ku wê nirxên netewî ne serdest bin wê demê wê malbatî, aşîrî û partiyî wê bi zêdeyi wê derkevina li pêş. Di wê temenê de wê, ev wê weke aliyekê wê yê wê yê giring wê xwe bide diyarkirin. Di demekê de wê, dema ku wê di destpêkê de wê bibêjê ku ew bo azadiya civakê hema û wê bahsa wê bikê û wê piştî wê ji ber ku wê ne bi wê hişmendiyê re wê bi tememî wê bikeve dijberiyê wê de. Ew gotinên ku ew wê weke idealê xwe dihênina ser ziman wê, ji ber ku wê ne xwediyê refaransên navaroka wê ên fahmkirinê na wê piştî wê di demek kin de wê bikevina dijberi wê de. Di wê temenê de wê êdî wê rêveberiya civakî, maf û azadiya wê û hwd wê, ji wan re wê zêde giring wê newê û wê weke bêqiymet wê were. Di wê temenê de wê, bi tememî wê ji wê dûrkevin. Ew wê di wê temenê de wê, bi wê yekê wê êdî wê derkevina li pêş.

Di wê temenê de wê ya ku em nûha wê, li ser wê re wê, disekin in wê di wê temenê de bin. Di rengekê de wê di salên 1990 û pê piştre wê piştî mudahaleya amarika wê rêveberiya kurd wê were avakirin lê wê gelek herêmên wê dervî statûya wê werina hiştin. Di wê temenê de wê ji musilê û heya şengel û kerkukê. Di rengekê de wê, di şêwayekê de wê piştî ku wê destûr çêkirin wê di hundurê 11 heyvan piştî wê de wê refarandûm wê li gori madeya 140 wê bihata çêkirin û wê statûya wan bajaran wê biheta diyarkirin. Di wê temenê de wê ev wê weke aliyekê wê yê giring wê karibê wê were diyarkirin.

Lê rêxistinên kurd wê, di rengekê de wê bi pozisyona xwe wê bi xwe wê ew xwe ji wê rewşê wê dûr bikin. Wê bikevina rewşek ku ew ne tenê wê ramyariyê wê bi şopênin wê, her wusa wê bikevina wê pozisyonê ku wê di rengekê de wê weke ku wê weke karibê wê di rengekê de wê karibê wê di şêwayekê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê weke karibê wê werênê ser ziman bê. Ev jî wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê weke karibê wê di şêwayekê de wê bi wê re wê weke karibê wê fahmbikê û wê weke karibê wê werênê ser ziman bê.

Di wê temenê de wê rewşa ku ew ketinê a dijberi hev de wê tevî zirara ku wan daya civake xwe bixwe wê, bi wê re wê windahiyên ku wan bi wê daya çêkirin wê dîrokî bê. Di wê temenê de wê bi wê yekê re wê di rengekê de wê, pirsgirêka başûrê kurdistanê ku wê weke bê gotin ku ew piştî salên 1990 û pê de wê were çarserkirin wê bi wê ramyariya wan bixwe wê ew wê rewşa wê ya bi pirsgirêkî wê di rengekê din de wê

derkeve hemberê civakê. Ew wê dîmenekê din wê weke ser navê metingerên xwe wê li hemberê civake kurd wê pêşbixin û wê di nava civakê de weke bina lingekî û destikekê wan ê di nava civake kurd de. Êdî wê were astekê ew wê, dev ji rêveberiya civakî wê berdin û wê, ser partitiyên xwe re wê ew wê, çawa wê, kêmtirkirina bandûra herêma kurdistanê ew wê bi xwe wê bikevina nava hewldana wê de. Di dîmenekê de wê rengekê şerê bindestkirinê ê li herêmê ew bixwe wê di şêwayekê de wê li hemberê civake kurd wê di awayekê de wê bimeşênin. Di rengekê de wê hemû idealên ku ew bi navê maf û azadiyê civakê kurdistanê wê di pratikê û kirinên xwe de wê weke bi wê re wê, di nava dijberi û xiyanetê de bin.

Di wê temenê de wê, çawa wê karibin wê rewşa weke dozekê di dadgeha badayê de wê vekê bo parlamene başûrê kurdistanê wê bêhukum bikê wê fahmbikê. An jî dozê vekê di encama wê de wê hijmara endamên wê ji 110an bênê 101ê û hwd? Di wê temenê de wê ev minaq wê di aslê xwe de wê, çendi bi gotina ´pêşbaziya rêxistinên kurd ên li hemberê hev´ re wê were diyarkirin jî lê wê nikaribê wê bi wê re wê bi tenê wê fahmbikê û wê di wê temenê de wê di rengekê de wê werênê ser ziman bê. Di wê temenê de wê, dikarê wê werênê ser ziman wê herdu rêxistinên serdest jî wê kiryarên xwe bi hêrîşên xwe yên li ya din re wê bikin ku ew ´meşrû´ bidina nişandin. Lê herdu jî bi wê re xwe bi hev re ne-meşrû dikin. Di wê temenê de wê ev wê weke aliyekê wê yê ku wê weke karibê wê di rengekê de wê werênê ser ziman bê.

Di wê nûqteyê de wê, windahiyên ku wê, di hundurê 35´an salan de wê bi kurdan wê li herêmê wê bidina çêkirin wê di aslê xwe de wê ji ya ku wê tirkiya û iran wê bide kurdan wê di hinek waran de wê zêdetir jî bin. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê, di şêwayekê de wê bi rehetî wê weke karibê wê fahmbikê û wê di wê temenê de wê di rengekê de wê bi wê re wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Başûrê kurdistanê wê, di wê temenê de wê derdê wê ji rejimên metinger ên weke baxdad, iran û tirkiya wê zêdetirî wê rêxistinên kurd bin. Wê weke belaya ser serê wê di rengekê de wê derkevina li pêş. Îro ew wê di wê temenê de wê di rengekê de wê weke karibê wê di şêwayekê de wê bi wê re wê weke karibê wê fahmbikê û wê di wê temenê de wê werênê ser ziman bê. Wekî din jî weke nezanên ku ew xwe li serê çîyayê qaf dibînin wê tev bigerihin û wê bi wê nezaniya xwe wê, ji gelek aliyan ve wê zirarê wê bidina kurdan. Di wê temenê de wê, hişmendiya civakî û netewî wê di wê temenê de wê, bi wê yekê wê bi tememî wê ji holê wê

rakin. Di wê çerçoveyê de wê li dijî wê tev bigerihin. Ne yekiti sê layiqi wê gotina ´nişţimani´ a di nava wê de wê tev bigerihê û wê, xwediyê wisyonekê û fahmkirinê û ne jî wê PDK wê xwediyê têgîna demokratiyê û kurdistanê di nava wê de bê ku ew bi fêrs û fahmkirina wê re tev digerihê bê. Di wê temenê de wê, ev wê, weke aliyekê wê yê din ê giring wê weke karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê weke karibê wê weke aliyek wê yê din ê giring wê weke karibê wê fahmbikê û wê werênê ser ziman. Wê bi ramyariya xwe wê xwe bikina rewşa hinek kesên ku ew xwe ser milê civakî kirina weke kambûrekê û xwe didina jiyankirin. Di wê temenê de wê di rengekê û awayekê de wê weke dîmenekê wê bi xwe re wê di şêwayekê de wê weke ku wê bidina diyarkirin. Di wê çerçoveyê de wê ber ku wê ne xwediyê wisyonek civakî û netewi jî bin wê di wê temenê de wê êdî wê di rengekê de wê wê ji wê dûrkevin. Ber ku wê, pişta wê nedina civakê û wê tenê wê civakê wê weke kesna ku ew di bin gotina wan de bin ew li wê dinerin wê êdî wê tenê wê rêyên çarsseriyê wê ser dijberiyên hev re wê li baxda, an li tahranê û an jî li anqara wê lê bigerihin. Di wê temenê de wê, di wê çerçoveyê de wê, dîmenekê şerkirinê wê rêxistinên kurd wê bi xwe wê li hemberê civake kurd wê di rengekê de wê li hemberê civake kurd wê bidina meşandin.

.

Giringiya statûya başûrê kurdistanê, parastin û pêşxistina wê

Bêgûman wê dema ku em bahsa statûya başûrê kurdistanê wê bikin wê tenê wê bo başûrê kurdistanê wê nikaribê bi tenê wê li wê bihizirê bê. Ji wê zêdetirî wê bo giştîya kurdistanê û di nava dîmenê wê yê giştî de wê weke karibê wê di rengekê de wê li wê bihizirê û wê, di wê çerçoveyê de wê bi fahmkirinekê wê hilde li dest bê. Çendî ku wê ramyarivanên kurd wê, ramyariya xwe ser perçeya kurdistanê re wê bikin jî lê wê ji wê zêdetirî wê weke karibê wê di rengekê de wê li wê bihizirê û wê karibê wê fahmbikê bê. Ev jî wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê weke karibê wê fahmbikê û wê, di wê temenê de wê weke karibê wê di rengekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê weke karibê wê werênê ser ziman bê. Ev jî wê weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku wê weke karibê wê di rengekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê weke karibê wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Ev jî wê di wê temenê de wê weke karibê wê di rengekê de wê di dewama wê de wê werênê ser ziman ku wê li herêmê wê ji aliyê civake kurd û pêşketina wê û tekoşîna wê ya statûya wê re jî wê dervî wîna

ramyarivanên kurd û helwestên wan li hemberê hev ên nagativ wê hebûna wê, weynek giring jî wê bo civake kurd wê bi hişmendî wê bileyizê.

Ji wê aliyê ve wê bandûra wê di nava kurdan de wê bi zêdeyi wê weke derkeve li pêş. Kurdistan wê weke statûyekê wê bê nasin û Ev weke beşa kurdistanê ku wê care pêşî wê di qada navnetewî de wê were nasin bê. Di wê temenê de wê di rengekê de wê, ji ber tengezeri û an krizên ku wê rêveberiya kurd wê bi wê rengê wê, di nava xwe de wê, derxê û dijberiyên wan ên li hemberê hev wê bandûra xwe wê, bi tememî wê ew bixwe wê kêm bikin. Wê xwe bêwate bikin. Wê, di wê temenê de wê, bandûra xwe wê hin bi hin wê di ramyariya giştî a qada nav netewî de wê, kêmtir wê bikin. Di wê temenê de wê şaşî û xeletiyên wan ên dîrokî wê, di wê temenê de wê, piştî deh salên dawî wê cardin wê, ne dûrî dema saddam wê başûrê kurdistanê wê, bikê bin kontrola baxdayê de. Di wê temenê de wê, dîmenekê din ê metingerî wê di wê temenê de ku wê vê carî wê, rêxistinên kurd wê, lingê wê biafirênin wê ser serê kurdan wê weke cendereyekê wê were pêşxistin. Di wê temenê de wê ev jî wê weke aliyekê wê yê giring wê xwe di rengekê de wê bide diyarkirin.

Di wê temenê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê, başûrê kurdistanê wê, di rengekê de wê, statûya wê ya giştî a kurdistanî wê bi demê re wê weyna wê, bo çaresserkirina pirsgirêka kurd ku wê çendî wê giring bê wê, ji wê dûrkevin. Di wê temenê de wê di rengekê de wê, di rewşekê de wê weke karibê wê di şêwayekê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê weke karibê wê werênê ser ziman bê. Wê jî dikarê wê di rengekê de wê bi wê re wê werênê ser ziman ku wê, morfolojiya statûya başûrê kurdistanê wê, di rengekê de wê, li şûna ku wê, pêşxistina wê û misogerkirina wê, di rengekê de wê were kirin wê, di rengekê de wê li dijî wê bisekin in. Ew wê bi wê rehetiya ku ´em weke gihiştina federesyonê li başûrê kurdistanê´ ku wê tev bigerihin û wê di pratikê de wê, baxdad bi ramyariyek bi aqilane wê dem bi dem wê hin bi hin wê erkên wê û sînorê wê kêmtir bikê. Di wê temenê de wê, bi wê yekê wê hin bi hin wê, ew wê, di rengekê de wê, werê dîtin. Ramyariya başûrê kurdistanê û partiyên wê, bi xwe ji wê re wê bina temen û wê, bi destê xwe wê, ew wê civakê wê çawa wê ji wê statûya wê dûr bikin wê tevgerên wê bidina nişandin.

Bandûra başûrê kurdistanê wê, di rengekê de wê piştî salên 1990 û pê de wê di pêşketina civake kurd de wê bêgûman wê mazin wê derkeve li pêş. Di wê temenê de wê, weke gavek dîrokî bê bo kurdan. Di wê temenê

de wê statûya kurdistanê ku wê êdî wê bi dîrok û mejuya wê re wê nikaribê wê were inkarkirin wê raxê berçav. Di wê temenê de wê, di wê rengê de wê, li herêmê wê dîsa wê, li hemberê wê statûya wê, û dorpêçkirinên abori, ramyari û hwd wê, ji aliyê tirkiya û iranê ve wê, werina pêşxistin. Di wê temenê de wê, perçekirina ramyariya başûr di nava du partiyên kurd de wê, di aslê xwe de wê tenê wê bi kurdan ve wê girênedê. Wê bi wan dewletan ve jî wê, girêdayi wê karibê wê fahmbikê bê. Nexweê wê rewşek bi wê rengê wê weke çawa wê ji xwe re wê derfetê wê bibînê ku wê, karibê wê xwe bide domandin? Nûha Yekiti dixwezê ku ew silêmanî ji xwe re wê bikê navend, dibêjê ku wê çi li hewlêrê wê hebê jî ew wê li silêmanî wê ava bikin. Bêgûman wê baxdad wê, li hemberê wê nesekinê. Ew wê hetta ku wê ew wê teşwîk jî wê bikê. Ber ku wê bo wê ji du aliyan ve wê ev wê giring bê. Di rengekê de wê pêşî wê serdestîya navendî wê bi wê ser wê were misogerkirin. Du, wê statûya başûrê kurdistanê wê ji rewşa wê ya federetiv wê were dûrkirin. Di wê temenê de wê di rengekê de wê bi wê yekê ku ew êdî wê tenê wê weke malbatên xwe û berjewendiyên xwe li wê bihizirin û wê, li gorî gotina baxda bijin. Kengî hinek pere ji wan re çandin û ew bi wê bijin û hwd. Wekî din wê ti derdê wan wê ji wê cihê wê weke nebê.

Di wê temenê de wê wekî din jî wê, di rengekê de wê, ramyariyek bi wê rengê wê tirkiya û iran jî wê li gorî xwe wê rast bibînin û wê bixwezin ku ew wê were kirin. Baxda wê herê nekê jî wê ew wê bixwezê wê herê bikê. Di wê temenê de wê, dema ku ew di fermiiyetê de wê nekê jî wê di pratikê de wê bixwezê ku ew wê were kirin. Ev wê weke dîmenekê ramyariyê ku wê weke karibê wê di rengekê de wê weke karibê wê bi wê re wê fahmbikê bê. Ev wê, weke rewşek ramyariyê a bi destê rêxistinên kurd ku wan dihê rewşa berî salên 1988´an. Di wê temenê de wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê weke karibê wê di wê çerçoveyê de wê di şêwayekê de wê, bi wê re wê weke karibê wê werênê ser ziman bê.

Di wê çerçoveyê de wê, di rengekê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê, pêvajoyek bi wê rengê wê, nûha dihê xwestin ku ew were pêşxistin.

Du navendîtî wê piştî salên 1990 û pê de wê 35 salan wê, bi wan wê bidina domandin. Hic di hundurê wê demê de wan aqil nekir ku wê pirsê ji xwe bikin ku ev wê çawa wê, weke rewşek xirab bê ku ew bi wê xirarê dide civake kurd. Ji xwe aqilekê wê di hundurê 35 salê de wê pirsê ji xwe nekê wê çawa wê karibê wê bêjê ku ew hebûna kurdistanî û nîştimaniya

wê li wê dihizirê? Di wê temenê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê, ev wê weke rewşek wê ya teybet bê ku wê karibê wê werênê ser ziman bê. Bo domandina wê ramyariya qatkirinê wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê weke karibê wê di wê temenê de wê bi wê re wê di şêwayekê de wê bi wê re wê wê li wê bihizirê û wê weke karibê wê werênê ser ziman bê. Di wê çerçoveyê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê, rewşa ku wê, nûha rêxistinên kurd wê, bi wê dijin û an weke bi wê hena minaqe wê li ti deverên cihanê wê nebê. Di wê temenê de wê, di şêwayekê de wê ev wê bi serê xwe wê ramyariya wan a xirab û nezan wê di rengekê de wê karibê wê di rengekê de wê fahmbikê û wê di wê temenê de wê weke karibê wê di rengekê de wê bi wê re wê weke karibê wê werênê ser ziman bê.

Başûrê kurdistanê lê ku mirov ji kijan aliyê ve wê li wê binerê wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê bo kurdan wê weke statûyek giring bê û wê ji bo giştîya kurdistanê wê giringiya wê dikarê wê di rengekê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê weke karibê wê werênê ser ziman bê. Di wê temenê de wê ramyariya ku wê ramyarivanên kurd di wê de taqinina wê, ew ramyariya wan a perçekirinê bê. Di wê temenê de wê, bi wê ramyariyê wê lingê xwe wê ji ardê wê qût bikin. Di wê temenê de wê karibê wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê werênê ser ziman bê.

.

Rêveberiya başûrê kurdistanê pêwîsta çawa bê?

Bersiva rêveberiyek çawa li başûrê kurdistanê wê hinekê weke ku me li jor wê hinekê hani ser ziman. Lê ev wê weke pirseka ku wê pêwîst bê ku wê di hinek awayên din de jî wê di rengekê de wê ser wê bisekinê û wê di wê temenê de wê weke pêwîst bê ku wê werênê ser ziman bê. Di rengekê de ku em bersiva wê bidin ku wê rêveberiyek çawa wê li kurdistanê wê bibê wê, di serî de wê, ji hêla civake kurd û kurdistanê ve wê di serî de wê ji du aliyan ve wê pêwîst bê ku wê bi bersivênê bê. Yek wê di serî de wê, dîrok û civaka kurd wê dîroka wê kevn bê û wê, pêwîst bê ku wê mejuya wê bi cihêrengiyên wê re wê, li berçav wê bigirê û wê di serî de wê, ew wê weke aliyekê wê yê giring wê karibê wê werênê ser ziman bê. Ji temen ve wê bi hiyararşiyekê ew bi xwe bi temenî rêxistin bikê. Ji temen ve heya jorin wê xwediyê diyarkirinê bê. Bi wê re ew karibê wê, bi cihêrengiyên xwe wê, xwe rêxistin bikê û ew derfeta wê hebê. Li serî jî rêveberiyek ku wê weke wê hevbeşîya civakî wê, di xwe

de wê bi wate dikê hemû di wê de karibin wateya xwe bibînin û wê bi wê re ew derkeve li pêş bê.

Di wê temenê de wê, weke aliyekê wê yê din ê giring wê demokratik û rêz û humeta wê li civakatiya wê, dîrok û pêşketina wê ya dîrokê a li herêmê hebê. Di nava wê de wê, nirx û hêjabûnê bide mirovê xwe û wê di wê temenê de wê, bi têgînek şarîştani wê, karibê pêşbixê. Lê bo wê pêwîst bê ku ew xwe bi zêhniyetek baş rêxistin bikê. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê serdestiya komekê û an beşekê ser ya din re wê nebê. Di wê çerçoveyê de wê weke hev wê hebin û wê maf û azadiya xwe wê bi wê re wê weke karibê wê biji.

Di wê temenê de wê ev wê weke aliyekê wê yê giring bê ku wê weke karibê wê di şêwayekê de wê fahmbikê ku wê weke aliyekê wê yê giring bê ku wê, wê navendîtîya perçeyî wê ji holê rabikê. Di wê temenê de wê dema ku em iro bi têgîna demokratikî wê bahsa herêmitiyê dikin ev wê têkiliyekê wê di nava wê û navendê de wê çawa wê hebê û wê hevdû pêşwazî bikin wê bi wê mantiqê karibê wê werênê ser ziman.

Ji wê aliyê ve wê, di şêwayekê de wê, morfolojiya başûrê kurdistanê wê, zêdetirî wê pêşbixê, weke têgînek civakî û wê barî deverên din jî wê bikê. Wê jî wê bi têgînek weke sazûmanek netewî a weke saziyên netewî wê weke ên serdest re wê karibê wê bikê. Di wê çerçoveyê de wê, bi wê yekê wê rêgezên civakî ku wê her kom wê li gorî wê di ahenge xwe de wê bi wê re wê bijin. Wê bi wê yekê wê karibê wê hebûna xwe ya civakî wê bide diyarkirin û domandin.

Di wê temenê de wê, di şêwayekê de êw morfolojiya entegrasyonê ku wê birêz ocalan wê werênê ser ziman jî wê hê ev wê weke têgînek weke baş nehatiya fahmkirin. Di rengekê de wê, ev jî wê weke aliyekê ku wê karibê wê di rengekê de wê bi wê re wê, fahmbikê û wê werênê ser ziman ku wê, entegrasyon wê di rengekê de wê di temenê yekitiya wekhevan de bê. Weke minaq wê dema ku wê rêveberiyek bixwezê bibê endamê yekitiya europa wê di serî de wê bi qiriterên weke yên koppenhagenê û hwd re wê, ji aliyê abori, ramyari û hwd re wê xwe pêşbixê û wê bênê asta yên din. Di wê temenê de wê bi wê yekê wê êdî wê di wê çerçoveyê de wê êdî wê weke karibê wê bi wê re wê, xwe bide diyarkirin bê.

Di wê temenê de wê modela wê heri hindik ku em li kurdistanê wê werênina ser ziman wê, di wê temenê de wê, pêwîst bê ku wê, sazûmanek civakê, yekitiya wê, ramyariya wê, saziyên wê yên netewî û hwd wê teqez wê pêwîst bin ku ew werina avakirin. Ev wê weke

pêwîstîyek têgîna entegrasyonê bin. Di wê temenê de wê, di şêwayekê de wê, entegrasyon wê li leyha navendekê wê ya din wê ji xwe feregatê wê bikê wê ne bi wê rengê bê. Vaji wê bê. Wê ne di rengekê de wê xwe li rewşa asimlasyonê razandinê bê. Wê vaji wê bê. Di wê temenê de wê bi wê re wê karibê wê di şêwayekê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê weke karibê wê di şêwayekê de wê bi wê re wê werênê ser ziman bê. Di wê temenê de wê, hebûna civakekê wê ser ya din re wê newê dîtin. An jî wê rêveberiyek wê serdestiya wê, ser ya din re ku ew wê bi wê bikê ya din bikê weke xwe wê nebê. Ev wê weke têgîih û politikayên wê yên vaji wê bin. Li vir armanc wê di serî de wê pêşketina wê ya civakî wê parastina wê bê. Ne tenê wê parastina ya heyi bê. Ji wê zêdetirî wê ku wê jiyan xwe dide domandin û jiyane civakê xwe pêşdixê wê bi wê re wê hertimî wê cihrengiyên nû wê bibin û wê pêşkevin. Pêşketinên nû bi hizrî, felsefî, baweri, civakî û hwd ew wê bibin ew bên fahmkirin û derfeta pêşketinê ji rengê wan ê pêşketinê re wê bibê. Yanî bi gotinek din ew rengê wan ê jiyanê ku ew newê kirin weke temenê pirsgirêkekê. Di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê giring wê di wê temenê de wê karibê wê fahmbikê û wê di wê çerçoveyê de wê bi wê re wê weke karibê wê fahmbikê û wê di wê çerçoveyê de wê di şêwayekê de wê weke karibê wê werênê ser ziman û wê di wê temenê de wê weke pêwîst bê ku wê werênê ser ziman bê.

Başûrê kurdistanê wê rêveberiya civake ku ew hê ji sadê 70 beşên wê yên civakî li rojava bakûr û rojhilat di bindestiyê de bin û wê maf û azadiya xwe wê bidest ne xisti bin. Di wê temenê de wê dema ku wê bi wê morfolojiyê wê li wê bihizirê wê demê wê erke pêşî a ku wê ew bi wê rabê wê ne tenê wê bi wê yekê wê pêşxistina statûya başûrê kurdistanê û parastina wê ji xwe re wê bikê armanc. Wê ji wê zêdetirî wê, çawa wê, wê hişmendiyê wê parvebikê û wê pêşketina xwe wê bi wan re wê parvebikê bê. Ne tenê ev wê weke rewşek civakî bi tenê bê. Wê hebûna wê û parastina wê jî wê di awayekê de wê bi wê ve wê girêdayê bê. Ji wê aliyê ve wê jî dikarê wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê di wê çerçoveyê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê.

Morfolojiya civakê wê di wê temenê de wê, karibê wê werênê ser ziman. Minaq wê civakên başûrî ên kurdistanî wê bi soranî, hewramî, badinî, goranî, lekî, şebekî û hwd wê, biaxifin û rengê civakî baweri û hwd wê, di wê rengê de wê cihêrengiyek wan ya teybet wê weke ku wê bi wê re wê, di şêwayekê de wê weke ku wê bi wê re wê hebê. Ev jî wê di şêwayekê de wê weke karibê wê di rengekê de wê bi wê re wê li wê

bihizirê û wê weke karibê wê fahmbikê û wê di wê temenê de wê bi wê re wê weke karibê wê werênê ser ziman bê.

Wê dema ku wê, dema ku wê beşek ji civake wê hê di bindestiyê de û ne xwediyê maf û azadiya xwe û heman statûyê bê wê demê ew divê ku wê fahmbikê ku wê ew hêzên ku wê beşa civakê wê di wê rewşê de digirin wê çawa wê ew wê jî wê bênina wê astê û an rewşek nêzî wê ast wê, pêwîst bê ku ew wê fahmbikin. Di wê temenê de wê, ev jî wê hertimî wê pêwîst bê ku wan di rewşek aktiv de wê bigirê. Di wê temenê de wê rewşên weke perçebûna ramyariyê wê, tenê û tenê wê bo civake wan û wan wê weke temenê zerarê bê. Di wê temenê de wê, bi wê yekê wê, hêza wan wê ji holê rabikê û wê pêşîya tevgerek civakî û pêşketina wê teqez wê bigirê. Ji wê aliyê ve wê civak wê, bi wê yekê wê, êdî wê, li şûna ku wê pirsgirêkên wê werina çaresserkirin wê bi pirsgirêkên din re wê weke rû bi rû wê were hiştin û wê di wê temenê de wê weke karibê wê li wê bihizirê bê. Ev jî wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê karibê wê werênê ser ziman. Wê dema ku ew bi wê rengê bibin wê li şûna weke rêveberiyek civakî bibin wê, bina weke kambûrna ser pişta civakê ku ew barên wê girantir dikin. Di wê temenê de wê ev jî wê weke aliyekê wê yê giring wê weke karibê wê di rengekê de wê fahmbikê bê.

Tenê bûna rêveberi wê, ne bûna rêveberi bê. Ji wê zêdetirî wê şêwayekê çawa de wê bibê rêveberi wê ya aliyê giringtir bê. Ji wê aliyê ve wê di serî de wê nêzî mijarê bibê û wê di şêwayekê de wê, fahmbikê bê. Di wê çerçoveyê de wê, pirsgirêkên civakî wê bi wê yekê, şêwayê rêveberiyê wê yan wê wan hesantir bikê û an jî wê girantir bikê. Di wê temenê de wê morfolojiya rêveberiyê û rengê wê yê rêveberiyê wê bi zêhniyeta wê re wê weke aliyekê wê yê giring bê ku wê karibê wê di şêwayekê de wê bi wê re wê, fahmbikê û wê werênê ser ziman bê..

Wekî din ser gotina demokratiyê re wê, dikarê wê werênê ser ziman ku wê di nava civakekê de wê bo partiyekê wê, navendên tqez wê nebin. Wê dema ku ew hebê wê demokrasi wê nebê. Li şûnî wê tîrani û xanadanî wê hebê. Ku ev jî wê ne rêveberiyê demên hemdem bin. Di wê temenê de wê ne rêveberiyên civakî bin. Di rengekê de wê, di rêveberiyek demokratikî de wê pêwîst bê ku wê, li gorî bijartinên demokratikî wê, hatina ser desthilatê û çûna wê, bibê. Wekî din wê, saziyên netewî ên weke parlamenê û hwd jî ew wê weke saziyên dayimi ku ew bê navber wê kar û xabate xwe wê bikin. Di wê temenê de wê, navber dana wan jî wê weke tûnakirina temenê wê yê civakî û netewî bê. Wê di wê temenê de wê di rengekê de wê karibê wê di şêwayekê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê

karibê wê werênê ser ziman bê. Ji wê aliyê ve wê saziyên netewî ên rûnîştî wê bibin û wê hemû parti û rêxistin wê ser wê re wê, bibina desthilatdar. Di wê temenê de wê minaq, rewşek ya weke ya parlamenê wê partiyek wê ne li gorî xwe wê karibê wê girtî bide hiştin û ne jî li gorî xwe û birengê weke dixwezê wê bide vekirin jî. Ev jî, li gorî wê weke rewşên ne rast bin.

.

Minaqê ji dest girtina statûya başûrê kurdistanê a berê

Piştî sale 1970 wê demekê jî wê, statûtûya başûrê kurdistanê wê bi destûrî wê were nişandin û wê piştî wê bi zora tirkiya û rejima şah a iranê wê were ji holê rakirin. Di wê temenê de wê, di şêwayekê de wê piştî wê, êdî wê rewşek xirabtir wê bi wê re wê li hemberê kurdan wê were diyarkirin û meşandin. Statuya Başûrê Kurdistanê di sala 1970an de ku ew hat ji dest standin, ew cara yekem bi Peymana Xweseriyê ya 11ê Adara 1970an ji aliyê dewleta Iraqê ve bi fermî hate nas kirin. Lêbelê, ev peyman di salên 1974-1975an de ji ber kiryarên yekalî yên rêveberiya Bexdayê û destwerdanên derve bi bandûr hate betal kirin. Pêşveçûna dîrokî ya pêvajoyê ji van qonaxan pêk dihê.

Peymana Xweseriyê ya 11ê Adara 1970an hat naskirin, piştî Şerê Yekem ê Iraq-Kurd, di navbera Sedam Husên, Cîgirê Serokê Konseya Fermandariya Şoreşa Iraqê, û Mistefa Barzanî, serokê Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK) de hate îmzekirin. Peymanê bi destûrî qebûl kir ku gelê Iraqê ji neteweyên Ereb û Kurd pêk dihê. Herêma Xweser û Maf wê hatin diyarkirin. Biryar hate girtin ku di nav çar salan de herêmeke xweser ku parêzgehên Erbîl, Silêmanî û Duhokê dihewîne were damezrandin. Naskirina zimanê Kurdî wekî zimanekî fermî, mafê temsîlkirina Kurdan di hikûmeta navendî de û vegera koçberan hatin garantîkirin.

Pêvajoya xerabûn û desteserkirina Statuyê wê di salên 1971–1975 wê bibê. Nakokiya Kerkukê û Erebkirinê wê piştî wê, were diyarkirin. Li gorî peymanê, statuya deverên nakokî yên wekî Kerkuk û Xaneqînê dê bi serjimêriyekê bihata destnîşankirin. Hikûmeta Bexdayê serjimêriyê du caran paş xist û ramyariye erebkirinê ya tund da destpêkirin da ku avahiya demografîk a herêmê biguherîne. Qanûna xweseriya Yekalî di 1974an de hat betalkirin . Di Adara 1974an de, dema ku heyama çar salan qediya, hikûmeta Iraqê, bêî erêkirina serokatiya Kurd û bêî ku Kerkuk tê de be, qanûnek yekalî derxist. Ev ferzkirin bû sedema hilweşîna peymanê û destpêkirina Şerê Duyemîn ê Iraq û Kurdan.

Peymana Cezayîrê ya 1975an hat kirin wê temenê wê hilweşînê wê biafirênê. Di 6ê Adara 1975an de, hikûmeta Iraqê Peymana Cezayîrê bi Şahê Îranê re îmze kir, û di berdêla qutkirina piştgiriya lojîstîkî û leşkerî ya ji bo tevgera Kurd de ji Îranê re tawîzan da. Berxwedana Kurdan, piştî windakirina piştgiriya derve, di sala 1975an de bi dawî bû û statuya xweser a fiîlî ya herêmê bi tevahî ket bin kontrola Bexdayê. Başûrê Kurdistanê tenê karibû vê statuya xweser, ku di sala 1975an de winda kiribû, bi fiîlî bi herêma bêfirîn a piştî Şerê Kendavê ya 1991an û bi fermî bi Destûra Iraqê ya 2005an, bi dest bixe.

Piştî wê weke demek dirêj wê rêveberiya kurd wê were avakirn û wê di wê temenê de wê xwe bi xwe rêve bibê. Lê piştî wê rêveberiya kurd wê, pirsgirêkên nava xwe re wê, rastî tûndiyan wê were. Di wê temenê de wê rêxistinên kurd ên weke PDK û yekiti ku wê iran û tirkiya wê, di nava xwe de wê weke beş bikin û wê wan bi rêve bibin wê, di wê temenê de wê, çawa wê li gorî xwe bi rêve bibin wê, di rengekê de wê nêzî wê bibin. Di wê temenê de wê, pirsgirêkên navxweyî wê weke stretejiyekê wê di wê temenê de wê ser temenê perçekirina wê ya ji nava ve wê, weke stratejiya wê di rengekê de wê weke karibê wê di şêwayekê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê weke karibê wê werênê ser ziman bê. Îro jî em bi pirsgirêkên kurd ên navxweyî re wê, rewşê em di rengekê de wê, weke rû bi rû na. Di wê temenê de wê morfolojiya wê ramyariya herêmê wê di wê temenê de wê çawa wê, newê yekkirin û an yekparatiyek di nava wê nebê wê bi wê yekê wê bi israri wê di wê qatkirinê de wê ser wê bê sekin in. Di wê temenê de wê perçekirina nava yekiti û PDKê ku wê weke tirkiya iran alikariyê dide wan jî wê di aslê xwe de wê, ne rast bê. Wê di wê temenê de wê weke konseptek dij kurd wê bi wê bi meşênê. Di wê çerçoveyê de wê, ev konsept wê ser temenê perçekirina ji hundur ve bê. Ev ramyari tirkiya xwest ku wê ser ENKSê re wê li rojava jî wê pêşbixê û bii hewldanên ser ENKSê re wê heman ramyariyê wê li wir jî wê li hemberê kurdan wê di rengeê de wê bixwezê wê bikê meriyetê de. Ev wê weke rewşek perçekirinê û di wê temenê de wê, bi wê re wê, pêşîya ramyariyek civakî û navendî a kurdistanî bi wê girtina wê bê.

Nîqaşên ramyarî yên dijwar di derbarê metirsiya bêparkirina statuya fermî ya Hikûmeta Herêma Kurdistanê (HHK) ji aliyê statuya fermî ve, lê belê valakirin, sînordarkirina desthilatên wê û kêmkirina rêveberiyeke herêmî ya girêdayî Bexdayê de diqewimin. Geşedanên sereke yên dawî yên ku van nîqaşan dane destpêkirin ev in:

1. Krîza Siyasî ya Navxweyî û Jihevqetîna PDK-YNK: Krîza Hikûmetê û parlamanê ku wê, ji ber nakokiyên li ser parvekirina desthilat û desthilatdariyê di navbera Partiya Demokrat a Kurdistanê û Yekîtiya Niştimanî ya Kurdistanê (YNK) de, hikûmet demek dirêj e di krîzê de ye.

Vekişîna yekitiyê bi daxuyaniya serokê wê Bafel Talabanî ya ku partiya wî dê heta Mijdara 2026an ji hikûmeta herêmê vekişe û daxuyaniya wî ya ku ew dikarin "hikûmeteke paralel" ava bikin, alarma dabeşbûnê çêkiriye ku serdema şerê navxweyî ya 30 sal berê tîne bîra mirov. Hişyariya Chatham House a li ser dezgeha ramanê ya li Brîtanyayê Chatham House ragihandiye ku ev nakokiya kûr a di navbera Hewlêr û Silêmaniyê de dikare statuya destûrî û federal a herêmê bi giranî bixe xeterê.

2. Ramyariyên Navendîkirinê yên Bexdayê û Însiyatîfên Guhertina Destûrî ku ew dikê ser wê re pêşbixê. Zextên Budçe û Darayî wê weke aliyê pêşî ku wê bi wê re wê weke derkevina li pêş bê. Nakokiyên di navbera hikûmeta navendî ya Iraqê û başûrê kurdistanê a Hewlêrê de li ser budçe, mûçeyên karmendên sivîl û rêveberiya dahatên petrol û gaza xwezayî zexta aborî zêde dikin. Danûstandin li ser para herêmê di budçeya 2027an û garantiyên darayî de berdewam dikin.

Nîqaşên Destûrî hin jî dibin ku ew çawa wê weke rêyek mudahaleyê a li ser rewşa rêveberiya başûrê kurdistanê wê bi wê were pêşxistin bê. Hin înîsiyatîfên dadwerî û ramyarî yên li Bexdayê ku armanc dikin ku xalên destûrî yên derbarê mafên Kurdan de biguherînin, fikarên ku avahiya xweser a herêmê dê qels bibe zêde kirine.

Rapora Enstîtuya PAY ku wê bahsa rîska Rêveberiya Herêmî dide nişandin wê ser wê re wê wer diyarkirin û ragihandin. Raporek ku ji hêla Enstîtuya PAY ya li Silêmaniyê ve hatî weşandin hişyar dike ku bêî reformên bilez, Hikûmeta Herêma Kurdistanê dikare ji avahiyek federal a ku bi destûrî hatî nas kirin vegere "rêveberiyek herêmî ku bi tevahî bi Bexdayê ve girêdayî ye" bê..

3. Ewlekariya Herêmî û Dînamîkên Derve jî wê weke tirkiya û iranê dibê ku mirov wê weke xale sêyem li berçav bigirê û wê werênê ser ziman. Hebûna Leşkerî ya Amerîkî û Hevsengiyên Herêmî heya roja me wê di ahengekê de wê xwe bide domandin. Lê amarika hêzên vedikişênê. Guhertinên di pozîsyona leşkerî ya Amerîkî li herêmê, operasyonên leşkerî yên sînor-derbasbûyî yên Tirkiyeyê û zextên Îranê li ser herêmê zextên derveyî li ser statuya qanûnî û de facto ya Başûrê Kurdistanê diafirînin. Di wê temenê de wê, ji xwe wê hema piştî vekişîna hêzên

amarika rûdana wê rewşê bi serê xwe wê nikaribê wê tenê wê bi serê xwe bi başûrê kurdistanê ve wê bi sinor wê fahmbikê. Dibê ku mirov wê hinekê jî bi wê re wê di rengekê de wê fahmbikê û wê yekser wê ev wê weke krizeka ku wê çawa wê ji hêla van hêzên ku wê weke muhatabaê pirsgirêka kurd in û wê, şerê xwe li hemberê kurdan wê bidomênin wê, rêveberiya başûrê kurdistanê wê weke ´rêveberiyek herêmî a bi baxda ve girêdayi wê bikin wê ser wê bisekin in. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê, ev wê di serî de wê weke armanca wan ya sereka wê di wê temenê de wê xwe bide diyarkirin û wê, di wê rengê de wê wusa were dîtin ku wê, di wê rewşa krizê de û kûrtir kirina wê de wê bi wê yekê wê weke bixwezin israr bikin ku ew di wê temenê de wê, rewşê bi wê re wê pêşbixin.

Di wê temenê de wê, ev wê weke rewşek ku wê, çawa wê bi wê re wê statûya başûr wê di rengekê de wê ji holê rabikin. Di wê rengê de wê, di asta rêveberiyên herêmî û bajari de wê di rengekê de wê, bigirin û wê rewşa wê ya federetiv a herêmê wê ji holê ra bikin. Li ser wê esasê wê, nakokiyên weke du perçetiya herêma kurdistanê wê, di nava PDKê û yekitiyê de wê, bi alikriya wan hêzan wê heya roja me wê, bê domandin. Dema ku wê tirkiya wê bêjê ku ew piştî şerê navxweyî ê başûr hêzên xwe yên bihênce ku wê, pêşîya şerê nava wan bigirê, wê ji wê zêdetirî wê weke hênceta wê di serî de wê ew bê ku ew wê bi wê rewşa perçeyi bide parastin û bi wê rengê bikê temenê ji holê rakirina statûya başûrê kurdistanê de. Ev wê weke dîmenekê şerê li hemberê herêma kurdistanê dibînê û bikardihênê.

.

Kriz û an tengezeriyên weke nakokiyên nava rêxistinên kurd û aliyê wê yê çêker

Di aslê xwe de wê li jor wê hinekê em li ser wê sekin in. Rewşa başûrê kurdistanê wê ji salên 1990 û pê de wê hertimî wê bi tengezeriyên nava wan ên partiyan re wê rû bi rû were û wê bi wê yekê wê çawa wê bi wê pêşîya sazûmane û an sistemek civakî wê were girtin jî wê bo wê jî ev rewşên weke krizên partiyan wê werina bikarhanin. Di wê çerçoveyê de wê, ev wê weke direngekê de wê weke şêwayekê hêrîş û şerkirinê ê bi civake kurd re jî bê. Di wê temenê de wê bi wê re wê çawa wê pêşîya pêşketinek sistemek civakî wê were girtin wê di wê temenê de wê ev wê were pêşxistin. Berî kriza nava PDKê û yekiti wê, berê wê li hemberê tevgera azadiya kurd PKKê jî wê hewldanên pêşxistina dijminatî û nakokiyan wê, ji hêla tirkiya ve wê, hertimî wê weke mijarek ku wê di

rengekê de wê were pêşxistin. Di reengekê de wê, pêşketinek bi wê rengê wê, bi wê re wê, çawa wê, di şêwayekê de wê bi wê ku wê, ew newina ba wê bo wê hebê. hertimî di rewşek bi pirsgirêk de wê were hiştin ku ew nikaribê were ba hev. Di wê temenê de wê ev wê di rengekê de wê weke politikayek hêzên serdest ên li hemberê kurdan jî bê.

Lê aliyê wê yîn navxweyî ê başûrê kurdistanê wê di wê temenê de wê, di rengekê de wê, xiratir jî wê di wê temenê de wê were bikarhanin. Hertimi hanina li rojevê ´şerê navxweyi´ ku wê kurd û an ramyarivanên kurd wê mecbûr bimênin ku ew ragihênin ku ew şerê naxweyî wê nebê. Lê ji wê zêdetirî jî ev wê weke rewşek teybet a nava kurdan de wê di rengekê de wê bi wê rengê wê weke politikeyekê çêker jî wê di rengekê de wê were diyarkirin. Encamên wê politikayê a rejimên herêmê ku kurdistan di nava wan de hatiya qatkirin wê, pirr zêde wê, xirab bê. Wê di rengekê de wê, ji aliyekê ve wê weke politikayek di meji de a çêkirina aloziyê bê. Ji aliyekê din ve jî wê weke politikeyek ku wê bi wê re wê, çawa wê, di şêwayekê de wê, şêwayekê rengdayin û wê weke hanina ser rengê politikayên xwe wê di rengekê de wê bo wê were bikarhanin. Di wê temenê de wê dîmenê perçekirinê ku wê weke morfolojiyekê wê di mejiyê kurdan de wê bi lozanê re wê were kirin wê weke kurdistan di wê de hatiya kirin li çar qatan wê, di rengekê de wê ev rengê qatkirinê wê bo rêveberinê û serdestbûna li wê, ji gelek aliyên din ve jî wê were pêşxistin. Piştî ku wê rewşa tevgerên kurd ên berxwezanê û an serxwebûnê wê pêşkevin wê politikayên qatkirinê wê lingê wan ê ramyari jî wê bi wê yekê wê pirrali wê were pêşxistin. Di wê temenê de wê, rammyariyek tişî gotinên bi xefk wê di rengekê de wê were meşandin û wê di wê çerçoveyê de wê ser encamên wê û dahûrkirinên wê re wê, di rengekê de wê ew wê were domandin. Di rengekê de wê ev wê di demên dawi û an di deh salên dawî de wê zêdetirî wê wê weke politikayekê wê xwe bide diyarkirin. Di wê temenê de wê ne rewşa nakokiyên weke nava PDKê û yekiti ku wê 35 salan wê heya roja me wê xwe bide domandin wê, di wê temenê de wê karibê wê weke encama wê û bi israra wê politikayê jî wê di rengekê de wê weke karibê wê fahmibkê bê. Piştî mirina mem calal wê yên ku ew hatina şûna wî tenê bi nezaniya xwe bûna alikar ji wan politikayan re. Di wê temenê de wê weke lingekê bêtifaqiyê wê biafirênin. Ev ku ew di farqê de din û ne di farqê de bin. Di wê temenê de wê, kêmesîya wan di fahmkirina zanina ramyariyê de jî wê weke aliyekê wê yê din bê ku wê weke karibê wê di wê temenê de wê di şêwayekê de wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê. Ramyari wê tenê wê bi

xwendina çend pirtûkan û an wê weke xilaskirna dibistanakê re wê di rengekê de wê bi tenê wê nebê. Asil ya giring wê di pratikê de wê bi kirinê û zihniyetê wê xwe di rengekê de wê bide diyarkirin. Di wê temenê de wê, di rengekê wê ya berjewendiya civakê wê çi bê û çawa wê bê û wê çawa wê di politikayek ahengbar de wê were domandin wê weke aliyekê wê yê ku wê weke karibê wê di wê temenê de wê di şêwayekê de wê werênê ser ziman bê.

Di rengekê de w, li rojava wê, pêşxistina ENKS wê lingê wê politiya qatkirina ramyari a li başûr ku wê were barkirin li rojava jî bê. Di wê temenê de wê ji aliyekê ve wê kkiliya wê ya bi PDKê re danina wê, li aliyê din jî wê têkiliyek dijber wê ser wê re wê bi yekiti re wê weke temenê wê were çêkirin û an bi awayekê teşwîikkirin wê di rengekê de wê weke rengê wê jî di şêwayekê de wê weke karibê wê werênê ser ziman. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê bo domandina wê politikayê jî wê pêşxistina du-navendîtîyê wê weke silêmanî û hewlêrê wê weke beremberê hevdû wê di wê temenê de wê weke temenê wê politikaya xirab a dijmirovî a li hemberê civake kurd jî wê di şêwayekê de wê, werênê ser ziman. Ev wê bi destê hin rêxistinên kurdan wê kirina wê, nikaribê wê rastiya wê, bigûharinê. Di wê temenê de wê, bi destê hin rêxistinên kurd wê, alikariya wê, bi wê rengê wê bibê ku ew wê bê dayin domandin û dana herêkirin li hin beşên kurd ku ew karibin wê di wê temenê de bikarbênin.

Ji wê aliyê ve morfolojiya wê dijberiya wê politikayê wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê weke karibê wê di şêwayekê de wê weke bi wê re wê karibê wê li wê bihizirê bê.

Di wê temenê de wê, di wê demê de wê hanina wê, di wê nûqteyê de wê, weke aliyekê wê yêê din ê giring wê, karibê wê li wê bihizirê bê. Berî hilbijartinên du sal berê girtina parlamenê û bi israrî wê çawa pêşîya vekirina wê were girtin wê, di rengekê de wê weke dîmenekê ku wê bi têgînek objektiv û an şûbjektiv wê di wê temenê de wê karibê wê diyarbikê û wê di wê temenê de wê werênê ser ziman. Rewşên ramyari wê tenê yên ku ew hatinakirin re wê newê diyarkirin. Her wusa ramyari bi ya ku ew ne hatiya kirin re jî wê karibê wê, di rengekê de wê weke li wê bihizirê û wê di wê temenê de wê di şêwayekê de wê weke karibê wê di wê temenê de wê di şêwayekê de wê li wê bihizirê û wê weke karibê wê di rengekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê weke karibê wê werênina ser ziman. Carna li şûna bi yên ku ew hatina kirin wê, yên ku ew pêwîsta werina kirin wê bi pêşîya wan girtinê re wê ew ramyari wê

were meşandin û wê bê gihandin li encamê. Di wê temenê de wê ev jî wê di şêwayekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê weke karib wê di rengekê de wê fahmbikê û wê weke karibê wê werênê ser ziman bê.

Di morfolojiya fahmkirina rewşa başûrê kurdistanê de wê herdu ali jî wê bi hev re wê di zikhev de wê werina bikarhanin. Di wê çerçoveyê de wê dikarê wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê weke karibê wê di şêwayekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê weke karibê wê di awayekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê weke karibê wê werênê ser ziman bê. Ya ku ew pêwîsta wê were kirin wê ne tenê wê, bi kirina wê, di dema wê de û li gorî rastiya wê ya civakî wê kirina wê jî wê weke aliyê wê yê giring wê weke ku wê xwe bide diyarkirin. Di wê temenê de wê dikarê wê weke aliyekê wê yê giring wê di wê temenê de wê werênê ser ziman. Di serî de wê başûrê kurdistanê wê çendî wê weke du rêxistinên ku ew xwe wê weke xwediyê wê dibînin û wê, weke rêveberiyê wê ser wê û beşkirina wê bihev re wê werina hemberê hev jî lê wê di pratikê de wê başûrê kurdistanê wê yekser wê ji hêla wan herdû rêxistinên weke desthilatin ve wê bêdesthilatdar wê were hiştin. Ev jî di bin navê hebûna desthilatdariyê û an bûna desthilatdariyê de wê were kirin. Bo bûna desthilatiyekê wê ne tenê wê desthilatdarî bûn wê têrê bikê bê. Ji wê zêdetirî wê rast û li gorî demê û hwd wê kirina wê jî wê weke aliyekê wê yê din jî wê karibê wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê di wê temenê de wê bi wê re wê weke karibê wê fahmbikê û wê di wê temenê de wê di şêwayekê de wê weke karibê wê fahmbikê û wê di wê çerçoveyê de wê bi wê re wê werênê ser ziman bê. Ya ku em li başûrê kurdistanê wê di temenê hebûna desthilatiya kurd de wê hebûna bêdesthilatiyê û bêiktidariya kurd jî wê di wê temenê de wê karibê wê di rengekê de wê fahmbikê. Wê yekê wê di serî de wê ji perçebûna rêxistinên kurd û bi destê wan hewldan û an dîmenê wê weke xwestina perçekirina başûrê kurdistanê wê karibê wê rastiyê wê yekser wê di rengekê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê giring wê bi wê re wê fahmikê û wê weke karibê wê werênê ser ziman bê.

.

Bêdesthilatîya başûrê kurdistanê

Ku em rêxistinên başûr di rengekê de wê diyarbikin wê karibê wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê weke karibê wê di şêwayekê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê weke karibê wê werênê ser ziman bê. Heka bi hebûna partiyekê re wê bûna desthilatdar bê wê karibê

wê bahsa desthilatiyekê li başûrê kurdistanê bikê. Lê heka em bi rastîn wê bi sistema civakî û sazûmane wê û saziyên wê yên netewî û hwd re wê bahsa wê bikin em nikarin bahsa ti desthilatiyê li başûrê kurdistanê wê bikin. Gelek dordor wê kriza başûrê kurdistanê a parlamenê wê dema ku wê şîrove bikin wê bi gotinên weke piştî amarika vekişîya valahiya ku ew afirî wê, bê sedema wê. Di aslê xwe de wê ev gotin wê ne rast bê. Di wê temenê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê ji wê zêdetirî wê pirsê wê bikê ku ev 35 salin rêveberiya kurd li wê heya ev rêveberî çendî kariya sistemek netewî a civakî wê ava bikê. Di wê temenê de wê alikariya iran û tirkiya a ser PDK û yekiti re wê yekser wê weke temenekê bi wê çawa wê pêşîya wê bi wê were girtin bê. Di wê temenê de wê, ji wê tengezeriya iro wê, karibê wê tê bigihê û wê fahmbikê ku wê weke bigihijina wê armanca xwe jî. Di wê temenê de wê bi wê yekê, dîmenekê zelal wê xwe bide diyarkirin.

Li vir divê ku mirov desthilatiya rêxistina û an partiyan û ya netewî û civakekê wê tevlihev nekê. Li vir wê dema ku em bi wateya gotinan bi wê rengê bileyizin emê nikaribin bigihijina encamekê di fahmkirinê de. Di rengekê de wê, di rengekê de wê sistemek civakê wê di rengekê de wê pêwîsta ku ew biheta avakirin û ya ku ew ne hatiya avakirn wê ew bê. Meyizênin wê di sistemekê civakî de wê çawa wê, rêxistinek wê karibê parlamenê bide girtin û an nehêlê wê vekê û an wê vekirina wê bikê ´pirsgirêk.´ Wê dema ku em ji wê aliyê ve wê li wê binerin wê demê emê karibin wê bi rehetî wê di dîmenekê fahmkirinê wê fahmbikin û wê karibê wê fahmbikê û wê wernê ser ziman bê. Li israilê natanyahu wê, çend salan wê, li desthilatê wê bimênê? Piştî wê, di hilbiartinê de wê, partiya hemberê wî Gadi Ayzenkot bi serket. Wê demê wê çendî natanyahu wê rabû ku wî, got ezê xwe ji parlamenê vekişênim û an jî wê, parlamenê bixwezê wê bigirê? Her wusa li deverên din jî wê, rewş bi wê rengê bê. Ev wê tenê wê bi têgîna hebûna demokrasiyê ve bi tenê ve wê girêdayî bê? Bêgûman wê tenê wê bi wê re wê nikaribê wê bi tenê wê werênê ser ziman. Ya ku wê temenê wê diafirênê û çêdikê jî wê sazûmanek sisteme civakî ku ew heya bê. Wê di wê temenê de wê ev jî wê weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku wê weke karibê wê di wê temenê de wê di şêwayekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê werênê ser ziman bê.

Ji wê aliyê ve wê pergal û an sisteme civakî û rengê modela wê ku ew demokrasi û an rengekê din bê wê, di rengekê de wê di wê warê de wê aliyekê ku wê levbikî û an temenê hev wê bi rengekê wê weke ku wê

biafirênê wê hebê. Ev jî wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê giring wê weke bi wê re wê weke karibê wê li wê bihizirê û wê werênê ser ziman bê. Wê dema ku wê, sazûmanek civakê û an sisteme civakê wê nebê û tenê wê bi serdestiya rêxistinekê û an partiyekê bê wê demê ew parti çi bê wê weke wê bê û an wê dema ku ew herê wê ew jî wê herê. Di wê çerçoveyê de wê, di rengekê de wê, ti kesek wê li rastiya civakê wê nenerê wê li qezenc û serdestiya xwe wê binerê. Ya ku wê, nûha wê kurd wê weke qaderekê wê ji rêxistinên kurd wê hatiya hanin li serê wê di wê temenê de wê weke karibê wê di wê rengê de wê bi şêwayekê de wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Wê jî dikarê wê di rengekê de wê werênê ser ziman ku wê di wê temenê de wê demokrasi wê di şêwayekê de wê, pêwîstîya wê di wê temenê de wê di rengekê de wê, pergal û an sisteme civakê wê bi wê re wê hebê. Di wê temenê de wê ber vê yekê wê, bo ku ew bvi rast wê were bi cih hanin û temenê wê hebê wê sazûmanae parlamenî û hwd wê weke pêwîst bê. Di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê din jî wê, sazûmana parlamenê wê li rex wê têgîna sazûman û sistemenê huquqê ku wê herkesekê wê girêbide û wê herdemê wê li gorî demê wê were pêşxistin û wê bi wê re wê, civak wê were parastin jî wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê ku wê bi wê re wê li wê were lê hizirkirin bê.

Ev jî wê di wê temenê de wê weke di temenê nirxên civakî de wê weke karibê wê fahmbikê. Li jor me gotina jinûve rêxistinkirin û çûna hevpeymaniyekê civakî me kir. Di rengekê de wêê bi wê re wê ya ku em qast dikin û an me qastkir jî ew di wê temenê de wê çûna sistemeke civakî bê. Demokrasiya civakî wê bi wê pêşxistina wê bê. Lê bo wê jî wê di wê temenê de wê, sisteme civakî ku wê 35 salê in rêxistinên kurd ku ew serdest in ku wan ava nekiriya em dibêjin ku ew herina avakirina wê. Di wê temenê de wê ev wê weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku wê karibê wê werênê ser ziman bê. Wê dema ku ew bû wê, demê wê di rastiyê de wê temenekê parastina civakê û hwd wê bi wê yekê wê biafirê û ew wê ne girêdayi partiyekê û an rêxistinekê bi serê xwe bê. Wê di wê de wê rêxistinek ne xwediyê huquqa xwe û an hêza xwe ya leşkerî hwd bi serê xwe bê ku ew wê ti minaqê û rastiya wê li ti deverên dûnyayê wê nebê. Di wê temenê de wê, ev wê di aslê xwe de wê weke dîmenekê derbe li civakê xistinê bê. Di wê temenê de wê dema ku ew 35 sal in ku ew desthilatdar bin û ew sistemek civakî ser ya partiyan re wê bi civakî ava nekiribê wê demê wê, di wê temenê de wê karibê wê weke xirabiyek mazin wê di dîrokê de wê pênase bikê.

Wê tenê wê bi hişmendiyekê û an kêm zaninekê wê bi tenê jî wê nikaribê wê fahmbikê û wê di wê temenê de wê werênê ser ziman bê. Di wê temenê de wê bi niyetek xirab a hem objektiv û hem jî şubjektiv wê karibê wê di rengekê de wê şîrove bikê û wê werênê ser ziman. Ya ku wê weke karibê wê temenê tûnakirina civakê û xirabûna wê di wê temenê de wê werênê ser ziman wê ev bê. Di wê temenê de wê, weke di rengekê de wê, weke di wê temenê de wê, xwe girtina wan jî û di wê xwe girtinê de wê israra wan jî wê weke dijminatiyekê li civakê bi xwe jî wê karibê wê di rengekê de wê werênê ser ziman bê. Di wê temenê de wê, di aslê xwe de wê başûrê kurdistanê wê di wê temenê de wê dema ku wê li wê binerê wê weke rewşa wê bi wê yekê ji ya beşên din ên kurdistanê jî wê weke xirabtir bê û wê li ber teliukeyê bê. Wê dema ku wê, baxda wê karibê wê kêmkirina mafê wê bikê û di derbarê wê de wê biryarên destûrî û hwd wê bide wê di wê temenê de wê ber ku wê temenê wê hebê. Di wê temenê de wê ev wê weke aliyekê wê yê giring wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Di wê temenê de wê dema ku em bahsa bêdesthilatiyê li başûrê kurdistanê wê di wê temenê de wê karibê wê bahsa wê were kirin. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê, serdestîya partiyekê wê nikaribê wê bi wê rengê wê weke bi tememî ya civakî wê diyarbikê. Partiyek dikarê bi nerinek demokrasi, liberal, û an têgihek din a civakî û hwd wê xwe pênase bikê. Lê di wê temenê de wê bi wê yekê wê çawa wê ser temenê wê re wê, xwe di temenê şîrovekirina û fahmkirina wê pergale wê de wê weke karibê wê di rengekê de wê bi wê re wwê fahmbikê wê werênê ser ziman bê.

Di wê temenê de wê, di rengekê de wê, dema ku wê, bi wê rengê wê sistemek civakî a rûniştî nebê wê demê wê çendî ku wê hêzên partiyan wê doza xwestina ´çekên xwe parastinê´ wê bikin jî wê, di rengekê de wê, ew pê baweriyekê wê nedê ku ew wê bo civakê û parastina wê bê. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê, rêxistinek û an partiyek wê nikaribê wê bi navê xwe wê, bixwezê. Wê tenê wê partiya ku wê bi demokrasi û hwd wê were desthilatiyê wê bi navê wê sistemê û parastina wê di rengekê de wê weke karibê wê di rengekê de wê bi wê re wê weke karibê wê fahmibkê û wê di wê temenê de wê bi wê re wê werênê ser ziman bê. Ev jî wê weke aliyekê wê yê din ê giring bê wê weke karibê wê di şêwayekê de wê bi wê re wê werênê ser ziman bê.

Başûrê kurdistanê wê, di wê temenê de wê, kriza wê di wê temenê de wê, weke aliyekê wê yê din ê giring wê karibê wê di wê temenê de wê werênê ser ziman ku wê, di rengekê de wê sazûmana wê ya civakî wê, ji

ber ku wê nebê wê ev kriz wê derkeve. Di wê temenê de wê, rêxistinek û an partiyek ku ew tenê li xwe dihizirê û ne xwediyê hizireke bi sisteme civakî bê w tehemmula wê li pêşketinek civakî û an saziyek serdestiya netewî ku ew li gorî wê bibê bikê bê. Wê tehemmulê wê ji wê re wê nebê. Wê ew wê di wê temenê de wê, bi wê yekê wê tenê wê li hemberê rêxistinek din wê weke rêxistin û rêxistin wê werina hemberê hev û wê di temenê parvekirina hêzê de wê di rengekê de wê, nêz bibê û wê di wê temenê de wê bixwezê ku ew wê di rengekê de wê werênê ser ziman bê.

Ev jî wê weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku wê weke karibê wê werênê ser ziman bê. Bafil talabani ku wê, dema ku mirov li gotinên wî dinerê wê, di derbarê zanina civakê û felsefeya wê de wê weke ne xwediyê têgihiştinekê bê. Her wusa yên din jî wê dema ku ew diaxifin wê hizrê bi me re wê didina çêkirin. Ew tenê ser temenekê partiyî diaxifin û wê, di wê temenê de wê hizrên xwe wê werênina ser ziman. Ji wê aliyê ve wê, bi wê yekê wê, di aslê xwe de wê, bi mejiyê xwe û ne zanina xwe wê, û rewşa ku ew bi xirabi di wê de wê rêxistinên baş wê ji fahmkirina sistemek civakî û an netewî wê pirr zêde wê dûr bin. Di wê temenê de wê, gotinên rayadarên tirk ên ku wê di dema li darxistina refarandûmê de ku wê bo rayadarên tirk wê werênina ser ziman ku ew wê weke di temenê aşîrî de tevdigerihin û ew ne xwediyê rewşek netewî na wê karibê wê weke rastiyekê wan jî qabul bikê. Ew wê, gotina weke ne xwediyê têgînek netewî a ser partiyan re wê, pêwîst ban bihaniyan ser ziman. Lê ew nexwezin gotina sistema partiyan a li gorî wê bi aşîrî dijin nedi xwestin wê diyar bikin ber ku ew bi wê yekê politikeyekê li dijî netewîya kurd li ser rêxistinên kurd re bi wan li hemberê wê dimeşênin. Di wê temenê de wê dema ku wê bê gotin ku wê, rêxistinên kurd hena, pirr parti hena, û an di çina hilbijartinê û an rewşa parlamenê heya û hwd wê, çendî ku ev wê weke dîmenekê sistemek civakî wê bi wê yekê wê weke bide nişandin jî lê di rastiyê de wê weke nikaribê wê di rengekê de wê bi wê sistemek civakî a rastin werênê ser ziman. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê, ev parti wê, temenekê wan ê sisteme netewî ku ew wê weke xwediyê wê na û an ser wê re wê weke rêxistinên wê hena wê nebê. Di wê çerçoveyê de wê, ji wê aliyê ve wê hebê. Di aslê xwe de ku wê bahsa valahiya desthilatiyê li başûrê kurdistanê bikê wê ji wê aliyê ve wê bi nebûna sistemek civakî a netewî re wê karibê wê bahsa wê bikê. Ber ku ew nin a. Wê, rêxistinek wê navenda xwe wê çê bikê û wê di wê temenê de wê gûh nedê ya din. An jî wê ya din wê otoriteya xwe wê bixwezê ser ya din wê ferz bikê.

Di çapameniya kurd de wê rêxneyên li rêxistinên kurd ku wê çendî wê ser kêmesiyên wan re jî bin lê wê di wan rêxneyan de jî wê kêmesiyek hebê. Ew jî wê ew bê ku wê rexne li şûna ku wê parti û politikaya wê navend wê were girtin wê bê gotin wê, sistemek civakî û têgiha wê navend wê were girtin û bê gotin. Ev wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê weke karibê wê di wê temenê de wê bi wê re wê, karibê wê li wê bihizirê bê.

Di wê temenê de wê, rewşa partiyên başûrê kurdistanê, ev hizbî zahmetkêşan bê, yekiti bê, rêxistina nifşa nû bê, hizbi islamî bê, hizrê azadiyê bê, û an PDK û hwd bê wê karibê bo hemû rêxistinên wê bibêjê. Minaq wê, ev rêxistin jî wê, bo ku ew xwe bi hêz bikin wê pêwîstîya afirandina pêşmeergên xwe wê bibînin. Ber ku ew rêya hêzbûnê wê di wir de dibînin. Ew di sistemek civakî û hebûna wê re wê nabînin û wê, di wê temenê de wê ji xwe wê sistemek nebê ku ew wê weke qriter wê esas bigirin wê nebê. Di wê temenê de wê, di wê temenê de wê dema ku ew nebê wê demê wê têgihên weke ku ew dixwezê bi wê bibê hêz wê ew jî wê bi gûharê. Di wê temenê de wê mijare bi hêzê wê, yan wê bi rêveberiyek partiyê a navendî bê û an wê girêdayî baxda bê. Wê navenda xwe ya ku ew bi wê girêdayî wê ava nekê. Li ser wê temenê israrkirin jî wê di aslê xwe de wê dîmenekê şerkirinê a li hemberê civakê ji aliyê rêxistinan ve wê pêwîstî bi wê bide diyarkirin. Rewşa Lahur şêx cengi wê, di wê temenê de wê, bi wê re wê bi tûndûtûji diyarkirina wê û hêrîşên li hemberê aligirên wê, werina kirin wê, bi wê yekê wê weke rewşek partiyê ku ew mafdar wê were dîtin bê. Lê di aslê xwe de wê rewşek sûc bê ku wê, di rastiya civakê de wê li wê bihizirê bê. Wê di wê temenê de wê rêxistinek din wê bi dema ku ew serî li tûndûtûjiyê nexê ew dikarê xwe bênê ser ziman. Ya li hemberê wê ku ew wê serî li tûndûtûjiyê bide jî wê bi rengekê sûcekê civakî bê. Di wê temenê de wê ew wê weke sûcekê were darizandin bê. Ne tenê yên li ew tûndûtûji li hemberê wan hatiya bikarhanin. Yên ku ew bikarhanina jî ew were lêpirsin. Di wêê temenê de wê ber ku wê sistemeke lêpirsinê a civakî a huquqî wê nebê. Ew êdî wê weke newê kirin. Ji xwe bi wê yekê rê xistinên başûr wê bo rewşên bi wê rengê jî wê, nexwezin ew wê were kirin. Di wê temenê de wê, yan jî wê huquqê wê li gorî xwestekên xwe wê, şîrove bikin. Wê saziyên navendî ên weke dadgehên bilind ku ew hebin jî wê weke di minaqe baxda de wê werina bêerkkirin.

.

Ramyariya perçetiyê li başûrê kurdistanê

Ramyariya perçetiyê wê weke di rengekê de wê dikarê wê ji du aliyan ve wê, li wê binerê. Yek ku wê weke li ser temenê percetiya ku wê di rengekê de wê, di demên piştî lozanî û pê de wê kurdistan wê were qatkirin û wê bi wê re wê were meşandin bê. Di wê temenê de wê weke dîmenekê wê di nava sînorê dewletê metinger a li ser civakê hatiya ferzkirin û an ew beşa kurdistanê ku ew di nava wê de hatiya hiştin wê bê xwestin ku ew li gorî wê, tev bigerihê. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê, ev wê weke ramyariyekê wê di wê temenê de wê li ser serê kurdan wê were ferzkirin. Di wê temenê de wê, heya roja me jî wê şerê wê di rengekê de wê weke bi kurdan re wê wer kirin. Di wê temenê de wê, di şêwayekê de wê, ji hêzên kurd wê were xwestin ku ew wê sînorkirina hati xêzkirin ku ew di wê de wê kurdistan û civake kurd hati qatkirin ew wê were herêkirin û li gorî wê were tevgerin. Di wê çerçoveye de wê ramyariyek bindestkirinê wê di şêwayekê de wê weke ku wê were meşandin.

Ev ramyari wê di rengekê de wê piştî wê, di şêwayekê de wê, weke ramyariya dewletên serdest jî wê were diyarkirin. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê, bi wê yekê wê her dewlet wê perçeya kurdistan a hatikirin nava sînorê de wê bi ya din re wê di aheng û levkirinekê de wê tev bigerihê. Wê di wê temenê de wê, têkiliyekê wê dênê ku ew di wê temenê de wê bi wê nehêlê ku wê li beşekê kurdistanê serdestiyek bi navê kurd û civake kurd wê were û bibê.

Di wê nûqteyê de wê, weke temenê baş bûhûrandina bi dewletên herêmê re wê di roja me de jî wê ev wê weke ramyariyekê wê were xwestin ku ew were ferzkirin. Di wê temenê de wê were bi ser kurdan de. Di wê nûqteyê de wê, hêzên kurd wê di rengekê de wê weke ku wê bi wê re wê, di rengekê de wê, bo ku ew hebûna xwe biparêzên jî wê têkiliyên xwe bi dewletên herêmê re wê dêynin. Di wê temenê de wê têkiliya PDK a bi tirkiya re û ya yekiti a bi iranê re wê ser wê temenê wê weke di morfolojiyekê de jî wê karibê wê fahmbikê ku ew wê weke were bûhûrandin.

Wekî din wê, di nava sînorê wê de wê bi dewleta li wê serdest a jî wê bi wê re wê baş derbas bikê. Ew jî wê di wê temenê de wê, bi gelek pirsgirêkan re wê rû bi rû bihêlê. Minaq wê di roja me de wê çendî wê bahsa statûya başûrê kurdistanê wê were kirn jî lê wê hemû pirsgirêkên wê ne hatina çareserkirin. Herêmên başûrê kurdistanê ên kurdan herî kêm ji sadî 40 wê ne di nava statûya wê de ya. Di wê temenê de wê, gelek herêmên wê dervî wê hatina hiştin. Diwê temenê de wê, piştî nivisandina

destûra iraqê wê qaşo li gorî made 140 wê biheta cibecihkirin û wê were çareserkirin. Lê ev hê ne hatiya kirin. Lê li hemberê pozisyona kurdan jî wê ya perçe jî wê di rengekê de wê di wê cibecih nekirina wê de wê karibê wê weke fektorek giring wê hilde li dest û wê werinê ser ziman. Wê beremberê wê ramyariya perçetiyê a gştî wê di nava başûr bi xwe de jî wê partiyên hatina derxistin li pêş wê bên ew wê, newina sistemek civakî. Wê weke li gorî têgînek aşîrî wê tev bigerihin. Di wê temenê de wê, weke tehekumme xwe wê bi wê yekê ser herêmê wê ava bikin. Peymanên ku wê iran û tirkiya wê bi PDK û yekiti re wê çê bikê jî wê diserî de wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê çawa wê, di wê çerçoveyê de wê, wan weke ji xwe re wê bikê navend û wê bi wê yekê qatkirinek ramyari wê bi wê yekê wê pêşbixin wê bi wê bê. Ji wê aliyê ve wê têkiliya tirkiya û iranê jî wê di rengekê de wê bêgûman wê bi têkiliya bi hev re û weke heya wan ji hev heya ku ew bi wê têkiliyê didênin ku wê çawa wê bi wê yekê wê ew wê bikin. Di wê çerçoveyê de wê, êdî wê ramyariya perçetiyê wê bidina domandin. Di wê temenê de wê, rêxistinên kurd jî wê, di wê temenê de wê, persel û persel wê, herêmên kurdistanê wê di nava kirzên çêker ên di nava xwe diafirênin wê dev baxdayê ve wê berdin. BI wê re wê, her ku ew kriza nava wan dibê ew wê dozan li baxdayê wê vekin û li hemberê hev û wê bi wê re wê, çendî ku wê weke aliyekê li hemberê aliyê din wê serkeve û an weke ´biryar li leyha aliyekê wê were dayin´ jî lê di aslê xwe de wê di dana wê biryarê de wê herdû ali jî wê bi hev re wê winda bikin. Di wê temenê de wê weke têkîûna herdû aliyan jî wê di rengekê de wê weke karibê wê di şêwayekê de wê fahmbikê û wê weke karibê wê werênê ser ziman bê. Wê jî dikarê wê werêmê ser ziman ku wê, perçetiya navin wê, bi wê re wê, perçetiya gştî wê were meşandin û wê ramyariya wê bi wê were serdestkirin û an ferzkirin. Di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê weke karibê wê di wê çerçoveyê de wê bi wê re wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê weke karibê wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Di wê temenê de wê, ramyariya perçetiyê wê, di wê temenê de wê sê armancên wê yên sereka wê hebin bo dewletên ku kurdistan di nava wan de hatiya qatkirin. Yek wê, bi wê pêşîya sistemeke civakî ku ew were girtin bê. Du ku ewê, ramyariyek navendî a civakî newê pêşxistin. Û sê, wê bi wê re wê, herdu ali wê weke mihtacê xwe wê werina kirin û an hiştin. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê weke aliyekê din ê çarem jî ku em li wê zêde bikin wê weke ya pirsgirêkên civakî û başûrê kurdistanê ên weke madeya 140 ku wê bihata hanin li cih ku ew wê çawa wê bi wê

temenê cibecihkirina wê ji holê rabikin. Ev wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku wê karibê wê fahmbikê. Wê weke aliyekê wê yê din ê giring wêweke karibê wê fahmbikê û wê di wê temenê de wê di şêwayekê de wê bi wê re wê weke karibê wê li wê bihizirê û wê weke karibê wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê weke karibê wê werênê ser ziman bê.

Di wê temenê de wê ramyariya perçetiyê wê, û an ramyariya percebûnê wê di wê temenê de wê bi armancên wê ve wê girêdayi wê weke karibê wê li wê bihizirê bê. Di wê temenê de wê, hêzên kurd ên ku ew wê, li hemberê hev wê weke di meşênin jî wê di aslê xwe de wê, bi wê yekê wê, sefiliya ku ew bi wê dijin wê ne tenê wê bi wê yekê wê desthilatiya herêmê wê bi wê gav bi gav wê, di wê de wê binkevin wê, bi awayekê din jî wê çawa wê weke ku wê, di morfolojiyek xirab de wê li hemberê civake xwe wê, bi wê ramyariya xirab wê bijin. Di wê temenê de wê, wek eahmaqên ku ew xwe dikina bar wê perçekirinê wê bidina domandin wê bi wê re wê weke ramyariya dewletên serdestên xwe jî wê di rengekê de wê weke ku wê bi wê re wê bidina domandin.

Di wê temenê de wê, di berdêla çi de wê, baxda û an rejimek din a herêmê tirkiya û an iran wê, piştgiriyê û an wê aligiriya PDKê û an yekiti wê bikê? Wê dema ku em wê pirsê wê bikin û li bersivên wê bigerihin wê di rastiyê de wê hingê wê ev rasti wê baştirin wê weke werina fahmkirin û wê karibê wê di wê temenê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê weke karibê wê werênê ser ziman bê.

Ramyariya qatkirinê û an perçetiyê wê di rengekê de wê bi wê yekê wê, aliyê wê yê herî giring wê bi wê çawa wê pêşîya sistemek civakî û bi rêveçûna wê bigirin bê. Di wê temenê de wê ev wê weke aliyekê wê yê giring wê weke ku wê minaqe wê ya herî dawî wê bi kriza hukumet û parlamane başûrê kurdistanê re wê weke karibê wê di rengekê de wê bi wê re wê fahmbikê. Di wê temenê de wê, rewşê wê, di rengekê de wê, weke aliyekê wê yê din ê giring wê morfolojiya parvekirina desthilatiyê û hêzê û an rewşa rêveberiyê û hwd jî wê weke aliyekê wê yê din ê bi kontrol wê di wê temenê de wê çawa wê bi temenê destûrî, dadgehî û an rewşên bi sînorkirinê ên ramyari û hwd re wê bi wê re wê temenê wê ji aliyê xwe ve wê çê bikê. Di wê temenê de wê bo wê ramyariyê wê weke ku wê bi wê yekê wê koordineyek di wê temenê de wê, hebê ku ew wê, di wê temenê de wê bi wê ew wê di rengekê de wê weke ku wê were rêvebirin. Di wê çerçoveyê de wê, di rengekê de wê morfolojiya ji destê kurdan girtina kerkekê û hwd wê, di aslê xwe de ku em tenê wê li wê

mijarê binerin wê çawa wê, bi awayekê wê hin bi hin wê rewşên destên kurdan ên rêveberiyê wê yek bi yek wê kêm bikin wê bandûra wan wê bi wê re wê kêm bikin wê bi wê re wê weke karibê wê di rengekê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê weke karibê wê werênê ser ziman bê. Rewşa kerkukê bê û an dorên yekiti bo rêveberiya başûrê kurdistanê li dadgeha federel a iraqê vekirina wê di rengekê de wê bi têkiliyek ku ew dibê ku ew ne di farq û hişên wê de jî bin wê bi hev re wê karibê wê fahmbikê û wê di wê temenê de wê werênê ser ziman. Piştî mirina mem calal wê yekser wê, yekitiya piştre wê bi wê yekê wê di pozisyonek nagativ de wê xwe bide diyarkirin. Di wê temenê de wê, rewşên xirab ên PDK û hewldanên weke xwe ferzkirinê jî wê weke aliyekê wê yê din ku wê xirabiyê wê weke ji gelek aliyan ve wê bi awayekê nagativ bo başûrê kurdistanê wê temem bikê bê.

Di wê nûqteyê de wê rewşa başûrê kurdistanê wê di rengekê de wê, weke aliye wê yê giring wê, di wê temenê de wê, cihê û cihê PDK û yekiti çûna baxdayê û an di wê temenê de wê bi serê xwe tevgerina wan wê ne tenê wê weke rewşek aloz û nagativ bê wê bi wê re wê, di rengek de wê, çawa wê herdu parti wê bi wê yekê wê weke bi wê yekê êdî wê, serdestiya wan a civakî û rêveberi bi wê yekê wê êdî wê bi wê rewşa girêdanê û hwd wê bi xwe ve wê weke girêbidin bê. Bi wê yekê wê, sisteme civakî nebûna wê û an bi wê tevnegeriya rêxistinên kurd wê, di wê çerçoveyê de wê, bi serwerîya malbatî û partiyî wê li şûna wê bi wê yekê wê tev bigerihin wê di rengekê de wê, derkevina li pêş. Ev bi serê xwe wê weke rewşa bi zihniyetî a têkçûna wan jî wê di rengekê de wê weke ku wê bide diyarkirin bê.

.

Abdusamet Yigit, kurdistan, cizira bota, 2026